

För ett *rättvisare* Kalmar län

Trygg *vård* • Ökad *tillväxt*

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
2. Nationella reformer	3
2.1. Nationella reformer för snabbare vård.....	4
2.2. Nationella reformer för kvinnors hälsa.....	4
2.3. Nationella reformer för äldres hälsa	6
3. Snabbare väg till vård.....	6
3.1. En starkare sjukhusvård.....	7
3.2. Utvecklad ambulanssjukvård.....	9
3.3. Hälsocentraler – trygg och nära vård.....	10
3.4. Cancersjukvård	12
3.5. Digital vård och modern teknik	13
3.6. En mer sammanhållen vård	14
4. Folkhälsa och förebyggande arbete	15
5. Kvinnors hälsa och förlossningsvård	17
6. Vård för äldre	17
7. Barn och unga.....	18
8. Tandvård.....	19
9. Medarbetare.....	20
9.1. Attrahera och rekrytera	20
9.2. Hållbar arbetsmiljö	21
9.3. Utvecklas och göra karriär.....	22
9.4. Inflytande och uppskattning	24
10. Hållbar tillväxt för hela Kalmar län	24
10.1. Ekonomisk tillväxt.....	25
10.2. Utgångsläget i Kalmar län	26
10.3. Region Kalmar läns roll.....	27
11. Infrastruktur.....	27
12. Kollektivtrafik och regional tillgänglighet	29
13. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer	30
13.1. Kortare processer och bättre planberedskap	30
13.2. Landsbygdsutveckling och strandskydd.....	31
14. Näringsliv och företagande	31
14.1. Enklare vägar för företag att växa	31

15. Kultur för tillväxt	32
16. Kompetensförsörjning och utbildning.....	33
16.1. Innovation och framtidens kompetens.....	34
17. Digitalisering och AI.....	34
18. Energi, grön omställning och landsbygd.....	35
18.1. Ett robust och hållbart energisystem	35
18.2. Gröna näringar och en levande landsbygd	36
19. Ekonomi	36

1. Inledning

Kalmar län står inför stora möjligheter, men också betydande utmaningar. För att vårt län ska kunna växa och utvecklas krävs en politik som kombinerar ansvarstagande med framtidstro. Moderaterna i Region Kalmar län vill bygga ett län där människor kan leva trygga liv, där företag kan växa och där välfärden håller hög kvalitet i hela regionen.

Vi tror på människors drivkraft och på kraften i företagande, innovation och arbete. Ekonomisk tillväxt är en förutsättning för att kunna finansiera en stark sjukvård, bättre infrastruktur och en välfärd som håller ihop samhället. Därför vill vi skapa bättre villkor för företag, fler jobb och ökad attraktivitet i hela Kalmar län.

Samtidigt ska vården vara trygg, tillgänglig och nära människor. Ingen ska behöva vänta orimligt länge på vård eller känna oro över om hjälpen finns där när den behövs. Vi vill stärka både primärvården och sjukhusvården, förbättra arbetsvillkoren för medarbetarna och använda ny teknik för att göra vården mer tillgänglig och effektiv.

Kalmar län ska vara ett län där det går att leva och verka i hela regionen. Landsbygden, de mindre orterna och våra städer är beroende av varandra. Därför behövs satsningar på energi, utbildning, infrastruktur och bostadsbyggande som stärker hela länets utveckling.

Moderaternas politik bygger på ansvar, reformer och långsiktighet. Vi vill prioritera kärnverksamheten, använda skattebetalarnas pengar effektivt och fokusera på de reformer som gör störst skillnad för invånarna.

Detta handlingsprogram visar den riktning vi vill ta för Kalmar län under kommande år, ett län med högre tillväxt, starkare välfärd och större framtidstro.

Handlingsprogrammet inleds med ett kapitel som redogör för reformer som Moderaterna nationellt har beslutat att genomföra. Därefter följer Moderaternas regionala förslag för att utveckla och stärka vården i Kalmar län.

Kalmar den 2026-04-22
Malin Sjölander
Pär-Gustav Johansson

2. Nationella reformer

En välfungerande sjukvård kräver inte bara regionala beslut utan också tydliga nationella reformer. Många av de viktigaste förutsättningarna för vårdens organisation, finansiering och tillgänglighet beslutas på nationell nivå. För att stärka tillgången till vård, korta väntetiderna och säkerställa en mer jämlik vård i hela landet krävs därför förändringar i lagstiftning, styrning och nationella program.

Moderaterna har på nationell nivå beslutat om ett antal reformer som syftar till att stärka patientens ställning, förbättra tillgängligheten och utveckla vården inom flera viktiga

områden. Flera av dessa reformer skulle också få stor betydelse för invånarna i Kalmar län. Nedan redogörs för några av de viktigaste nationella förslag som Moderaterna vill genomföra.

2.1. Nationella reformer för snabbare vård

Vårdgarantin är i dag en viktig rättighet, men regioners incitament att faktiskt leva upp till den behöver stärkas. Genom att skärpa vårdgarantin och koppla ersättningsskyldighet till resultat skapas tydligare drivkrafter för att vård ska ges inom det tidsintervall som lagstiftningen anger. Det är ett sätt att säkerställa att patienter får vård i tid, oavsett var i landet de bor.

Patienter ska inte begränsas av geografi när vårdbehovet är akut eller planenligt. En nationell vårdförmedling skulle göra det möjligt att snabbt hitta ledig kapacitet i en annan region när hemregionens väntetider är långa. Det stärker patientsäkerheten och minskar risken för att vårdbehov släpar efter på grund av lokal brist på resurser.

Vårdköerna är ett resultat av år av eftersatt kapacitet och ökade behov. Vi vill se en nationellt samordnad engångssatsning som kraftsamlar resurser för att beta av köerna, så att fler patienter får den vård de väntar på. Det är en nödvändig åtgärd för att återställa tillgängligheten i svensk sjukvård.

Det finns kapacitet utanför den offentligt drivna vården som kan användas för att snabba på tillgången för patienter. Genom att öppna upp för privata vårdgivare i ett system där kvalitet och kostnadseffektivitet säkras kan fler patienter få hjälp snabbare, samtidigt som den samlade vårdkapaciteten ökar.

Uteblivna besök innebär bortfall i vårdplaner, ökade köer och ineffektiv resursanvändning. För att skapa bättre respekt för uppsatta tider och frigöra mer vårdtid för aktiva patienter vill vi att avgifter för uteblivna vårdbesök blir regel snarare än undantag, där huvudregeln är att en avgift ska tas ut.

Moderaterna nationellt har beslutat att

- Skärpa vårdgarantin och ersättningsskyldigheten så att hemregionens drivkrafter att tillhandahålla vård i tid blir mycket tydligare än i dag
- Införa en nationell vårdförmedling - om väntetiden blir för lång i din hemregion ska du kunna få vård i en annan region där ledig kapacitet finns
- Samhället gemensamt tar ansvar för att genomföra en omfattande engångssatsning för att beta av vårdköerna
- Privata vårdgivare ska användas för att korta vårdköerna på ett kostnadseffektivt sätt
- Det som huvudregel ska vara obligatoriskt att ta ut avgifter vid uteblivna vårdbesök

2.2. Nationella reformer för kvinnors hälsa

Ofrivillig barnlöshet drabbar omkring 10–15 procent av befolkningen och innebär ofta ett djupt men tyst lidande. För många är fertilitetsbehandlingar det enda sättet att kunna bilda familj, men dagens subventioneringsregler är begränsande och skapar ojämlika villkor. Vi vill därför se över riktlinjerna för offentligt subventionerade behandlingar, så att fler försök

möjliggörs och även syskonförsök inkluderas. Alla ska ges en reell chans till föräldraskap, oavsett ekonomi.

Eftervården efter graviditet och förlossning är en viktig men ofta förbisedd del av kvinnors hälsa. I dag saknas ett sammanhållet nationellt perspektiv. Ett nationellt program skulle ge bättre struktur, kontinuitet och kvalitet för kvinnor efter förlossning, i likhet med de program som redan finns inom mödra- och barnhälsovården.

Inflytande och delaktighet i förlossningsvården är en grundläggande rättighet. Vi vill att kvinnor ges större möjlighet att vara med och påverka planering och genomförande av sin förlossning tillsammans med professionen. Vården ska möta individuella behov, inte tvärtom. För att vården ska vara jämställd krävs kunskap och stöd. Sjukdomar som i huvudsak drabbar kvinnor har länge fått för lite uppmärksamhet, både i forskningen och i det kliniska arbetet. Vi vill att vårdens medarbetare ges bättre förutsättningar att upptäcka, behandla och förebygga dessa tillstånd, genom utbildningsinsatser, nationella riktlinjer och kunskapsstöd.

Endometrios är en av de vanligaste kvinnosjukdomarna, men kunskapen i vården är fortfarande otillräcklig. Många kvinnor får vänta orimligt länge på diagnos eller behandling, och symtomen tas inte alltid på allvar. Vi vill se över rutinerna för när diagnos och behandling ska ges, och ta fram nationella riktlinjer om menstruell hälsa och smärta. Det är avgörande för att minska lidande, förkorta vägen till hjälp och öka jämlikheten i vården.

Forskningen om kvinnors sjukdomar har länge varit underfinansierad. Tillstånd som migrän, lipödem, PCOS och klimakteriebesvär har varken fått tillräcklig uppmärksamhet eller resurser, trots att de påverkar livskvaliteten för hundratusentals kvinnor. Vi vill därför prioritera forskning som stärker kunskapsläget och skapar bättre förutsättningar för träffsäker, individanpassad vård. Ett starkare forskningsfokus ger också vårdens medarbetare bättre verktyg för att bemöta kvinnors symtom med rätt kompetens och behandling.

Vården för sexuellt våldsutsatta barn och vuxna måste vara trygg, samordnad och tillgänglig. Det handlar både om att erbjuda medicinsk och psykologisk hjälp, och om att insatserna ges med respekt, kompetens och kontinuitet. Vi vill att vården för våldsutsatta fortsatt stärks. Trygg och rättssäker vård ska aldrig vara beroende av var man bor.

Moderaterna nationellt har beslutat att

- Se över riktlinjerna för offentligt subventionerade fertilitetsbehandlingar, antalet försök ska öka och syskonförsök ska inkluderas
- Inrätta ett nationellt program för eftervården, i likhet med det som finns för mödra- och barnhälsovården, inför och efter förlossning
- Kvinnor, i samråd med läkare och barnmorskor, ska vara mer delaktiga i planering och beslut avseende sin egen förlossning
- Vårdens medarbetare ges bättre förutsättningar för att bedriva jämställd vård avseende kvinnors sjukdomar och hälsa
- Se över rutinerna för när diagnos och behandling ska ges vid endometrios och ta fram nationella riktlinjer om menstruell hälsa och smärta för elevhälsan
- Prioritera resurser för forskning om kvinnors sjukdomar och hälsa
- Vården för sexuellt våldsutsatta barn och vuxna ska fortsatt stärkas

2.3. Nationella reformer för äldres hälsa

Sverige har ett av världens mest välfungerande vaccinationsprogram för barn, men något motsvarande saknas för äldre. Ett nationellt vaccinationsprogram för äldre skulle kunna förebygga sjukdomar som influensa och bältros, minska lidande och bidra till att fler kan leva ett aktivt och friskt liv långt upp i åldrarna. Skydd mot allvarliga sjukdomar ska inte vara en plånboksfråga, utan ett gemensamt samhällsansvar.

Bröstcancer är vanligast hos äldre kvinnor, men ändå upphör screening i dag vid 74 års ålder. Genom att ta bort den övre gränsen kan fler kvinnor få tidig upptäckt, bättre behandlingsmöjligheter och ökad chans till överlevnad. Det är ett träffsäkert och kostnadseffektivt sätt att minska lidande och rädda liv. I takt med att befolkningen lever allt längre behöver också screeningprogrammen anpassas därefter.

Äldre har ofta flera samtidiga sjukdomar och en komplex läkemedelsbild. Sverige bör ta en tydlig nationell ledarroll i att utveckla bättre diagnostik, läkemedelsbehandling och vårdkedjor som är anpassade för ett åldrande samhälle. Det kräver mer forskning och ett skarpare fokus på hur vården faktiskt fungerar för äldre, från primärvård till specialistinsatser. Målet måste vara en trygg, samordnad och individanpassad vård genom hela åldrandet.

Moderaterna nationellt har beslutat att

- Införa ett vaccinationsprogram för äldre
- Ta bort den övre åldersgränsen på 74 år för avgiftsfri bröstcancerscreening
- Sverige ska ha en ledande roll i utvecklingen av bättre läkemedelsbehandling och diagnostik för äldre

3. Snabbare väg till vård

Alla patienter har rätt till vård i tid, det är kärnan i vårdgarantin. När väntetiderna växer och verksamheterna inte hinner med, måste politiken agera mer kraftfullt. Vårdgarantin får inte ses som en ambition, utan måste vara ett tydligt löfte till invånarna. Vi vill därför att regionen ska införa fler vårdval, upphandla vård eller använda andra alternativa driftformer i alla verksamheter som inte klarar att leva upp till vårdgarantin. En mångfald av utförare stärker dessutom patientens ställning genom att ge möjlighet att välja och byta vårdgivare, vilket bidrar till både högre kvalitet och bättre tillgänglighet.

Snabba utredningar är ofta avgörande för rätt diagnos och behandling. I dag fastnar många patienter i köer för röntgen, laborietester och andra medicinska undersökningar, vilket skapar onödig oro. Vi vill korta dessa ledtider genom bättre planering, effektivare användning av resurser och, vid behov, upphandling av extra kapacitet.

Tillgången till snabb och tillförlitlig sjukvårdsrådgivning är en grundpelare i en tillgänglig vård. Därför måste telefonrådgivningen via 1177 fungera smidigt. I dag tvingas invånare ibland vänta orimligt länge i telefon, vilket skapar både frustration och oro. Vi vet också att långa väntetider leder till att fler patienter söker sig till akutmottagningarna i onödan. Vi vill införa ett tydligt väntetidstak för 1177, så att ingen ska behöva vänta oskäligt länge på att få kontakt med vården. Det kräver rätt bemanning och ett tydligt fokus på tillgänglighet.

När trycket på vården ökar måste tillgängligheten ändå kunna säkras. Vi vill att regionen har beredskap att upphandla extra resurser till 1177 under perioder med hög belastning, så att invånarna får den hjälp de behöver, utan onödig väntan.

Vården måste vara tillgänglig även när vårdcentralen är stängd. Vi vill att invånare i Kalmar län som vill eller har möjlighet ska ha tillgång till digital vårdkontakt dygnet runt, så att enklare vårdbehov kan bedömas och hanteras utan onödiga besök eller väntetider. Det skapar trygghet för patienten, frigör resurser och kan samtidigt avlasta både 1177 och akutmottagningarna.

Sjukvården ska vara likvärdig oavsett var i länet man bor. För den som bor i glesbygd måste vården vara både trygg och tillgänglig. Vi vill utveckla fler lösningar för sjukvård i länets glesare delar, till exempel genom mobila team, närsjukvårdsplatser, distriktssköterskemottagningar och digitala vårdmöten. Närmare vård ökar tryggheten och minskar trycket på sjukhusen.

Ett sjukhusbesök kan i sig vara påfrestande, då ska inte parkeringen vara ännu ett stressmoment. Vi vill att en parkeringsbiljett ska bifogas automatiskt med kallelsen till planerade sjukhusbesök. Det förenklar för patienten och minskar risken för förseningar eller onödiga avgifter.

Vi vill

- Införa vårdval, upphandla vård och införa andra alternativa driftformer inom verksamheter som inte klarar vårdgarantin
- Korta väntetiderna för medicinska utredningar som röntgen, laboratorietester och andra medicinska undersökningar
- Införa ett väntetidstak för 1177 Vårdguiden via telefon
- Upphandla extra resurser till 1177 vid behov
- Införa digital vårdkontakt dygnet runt
- Utveckla sjukvården i glesbygd
- Att parkeringsbiljett bifogas med kallelser till planerade sjukhusbesök

3.1. En starkare sjukhusvård

Tillgången till specialiserad vård ska inte vara beroende av var i länet man bor. Vi vill att fler patienter i Kalmar län ska kunna träffa specialistläkare utan att behöva resa långt eller stå i långa köer. Det kräver både en tydlig plan för kompetensförsörjning och bättre samverkan mellan sjukhusen i länet och med andra regioner.

Många patienter väntar i dag på vårdplatser som inte finns, vilket leder till onödiga köer, överbelastade akutmottagningar och otrygga vårdövergångar. Vi vill därför öppna fler vårdplatser inom geriatrik, palliativ vård och närsjukvård, områden där behoven ökar snabbt i takt med en åldrande befolkning. Det är också den typ av vårdplatser som behövs för att avlasta till exempel kirurgi- och medicinavdelningarna. Genom att stärka dessa delar av slutenvården kan fler patienter få trygg vård på rätt nivå, i rätt tid.

En stor del av de patienter som vårdas inom geriatrik och ortopedi har frakturer kopplade till benskörhet. Sjukdomen drabbar många äldre och leder till stort lidande för den enskilde

samtidigt som den innebär betydande kostnader för vård och omsorg. Trots att effektiva behandlingar finns får många patienter inte den uppföljning och behandling som rekommenderas efter en första fraktur. Ett sätt att förbättra detta är att införa en sammanhållen frakturkedja där särskilda frakturkoordinatorer ansvarar för att patienter identifieras, utreds och får rätt behandling i tid. Regioner som arbetar på detta sätt har visat bättre resultat när det gäller att förebygga nya frakturer. Genom ett mer strukturerat arbetssätt kan både lidande och framtida vårdkostnader minska.

För patienter som redan har en kontakt i vården och ett tydligt vårdbehov bör det vara möjligt att läggas in direkt, utan att först behöva passera akutmottagningen. Vi vill införa direktinläggningar som avlastar akuten, kortar väntetiderna och ger patienten en smidigare och tryggare väg till rätt vårdnivå.

Vårdgarantin måste gälla i praktiken, inte bara på pappret. Vi vill att verksamheter med låg tillgänglighet prioriteras i det regionala förbättringsarbetet, så att fler får vård i tid. Det handlar om att tydligare styra resurser, uppföljning och utvecklingsstöd till de enheter där behoven är som störst.

Många invånare vet inte att det är möjligt att söka planerad vård i andra regioner, trots att det ofta kan ge kortare väntetid. Vi vill att Region Kalmar län förbättrar informationen om detta alternativ, så att fler kan utnyttja sin rätt att välja och få snabbare hjälp. Det handlar om att skapa trygghet, men också om att använda vårdens resurser mer effektivt.

Kvinno- och förlossningsvården är en grundläggande del av hälso- och sjukvården, som måste finnas nära människor i hela länet. I Västervik har lokalerna för förlossnings- och kvinnosjukvården varit undermåliga under lång tid. Även om dessa nu renoveras, måste regionen redan nu fatta beslut om att nya, moderna lokaler byggs i framtiden.

Akutmottagningarna är en av flera viktiga vägar in i sjukvården. Genom att införa akutläkare, specialister med bred och snabb bedömningsförmåga, kan vi förbättra flödet, patientsäkerheten och arbetsmiljön, samtidigt som vi säkerställer att patienter med störst behov får snabb och korrekt vård. Det är en viktig del i att göra akutsjukvården mer robust och effektiv, samtidigt som det bidrar till att patienter hamnar på rätt vårdnivå.

Det är inte alltid lätt att hitta rätt i vården. Många upplever att det är krångligt att veta vart man ska vända sig eller hur man får tillgång till den hjälp man behöver. Vi vill därför införa patientkontor på sjukhusen, med start i Oskarshamn. Dessa ska fungera som en tydlig ingång där invånare får vägledning till rätt vårdinstans och hjälp med tekniska lösningar, till exempel digitala vårdtjänster. Det ska vara enkelt att få stöd, både i vårdkedjan och i kontakten med regionen.

Oskarshamns sjukhus har möjlighet att ta ett större ansvar inom flera delar av den specialiserade vården. Vi vill öppna fler vårdplatser, till exempel för närsjukvårdsplatser, för patienter som behöver inneliggande vård men inte nödvändigtvis avancerad specialistsjukvård. Det stärker sjukhusets roll i länet, skapar bättre flöden i vården och ökar tillgängligheten och tryggheten för invånarna i östra Kalmar län.

Forskning är avgörande för att utveckla framtidens vård, även i mindre regioner. Vi vill starta en forskningsenhet på Oskarshamns sjukhus, med fokus på trygg och nära vård i glesbygd. Det stärker sjukhusets profil, lockar kompetens och bidrar till att utveckla nya arbetssätt för

lokala behov. Målet är att Oskarshamns sjukhus ska bli en ledstjärna inom trygg och nära vård för andra regioner.

Den sista tiden i människans liv måste ses som den viktigaste. Därför måste den palliativa vården utgå från patientens behov och önskemål. Som en del i detta anser vi att det ska vara möjligt att välja var vården ges, i det egna hemmet, på en närvårdsplats eller på en specialiserad palliativ vårdenhhet. Det stärker självbestämmandet, skapar trygghet och bidrar till att hela vårdkedjan fungerar med respekt och värdighet, även när livet går mot sitt slut. För oss är det självklart att det återigen ska finnas palliativa vårdplatser på Västerviks sjukhus.

För vissa patienter är bot inte längre möjligt, men vården är lika viktig ändå. Kalmar län behöver ett hospice, där patienter i livets slutskede får vård i en lugn och värdig miljö. Det kan med fördel drivas av en privat aktör med rätt kompetens och erfarenhet, men med viss finansiering och kvalitetskrav från regionen. Det handlar om att ge både patienter och anhöriga ett mänskligt och värdigt avslut.

Vi vill

- Att fler patienter i länet ska ha tillgång till specialistläkare
- Öppna nya vårdplatser inom geriatrik, palliativ vård och närsjukvård
- Etablera en sammanhållen frakturkedja med frakturkoordinatorer för patienter med benskörhetsfrakturer
- Införa direktinläggningar
- Prioritera verksamheter med låg tillgänglighet i det regionala förbättringsarbetet
- Säkerställa att medborgarna får tydlig information om hur man söker vård i andra regioner
- Säkra kvinno- och förlossningsvården och starta upp en plan för ny förlossning i Västervik
- Införa akutläkare på akutmottagningarna
- Öppna patientkontor med start på Oskarshamns sjukhus
- Öppna nya vårdplatser på Oskarshamns sjukhus, till exempel för närsjukvård
- Starta en forskningsenhet på Oskarshamns sjukhus med fokus på trygg och nära vård i glesbygd
- Säkerställa en trygg palliativ vård där patienten ges möjlighet att vårdas i hemmet, på närvårdsplats eller på palliativ vårdplats
- Verka för att ett privatdrivet hospice etableras i länet

3.2. Utvecklad ambulanssjukvård

Ambulanssjukvården är en livräddande del av sjukvårdssystemet och måste fungera snabbt och effektivt, oavsett om du bor i Kalmar stad eller i en glesbygdskommun. I dag varierar responstiderna kraftigt beroende på geografi. För att säkerställa jämlik vård i hela länet vill vi stärka och utveckla ambulanssjukvården. Det handlar om bättre resurstilldelning, förbättrad planering och en ökad förmåga att snabbt vara på plats vid akuta händelser. Men i ett geografiskt stort län som Kalmar krävs också flexibla lösningar för att vården ska nå fram i tid. Därför behövs olika former av mobil sjukvård, som bedömningsbilar, mobila vårdteam och, vid allvarliga tillstånd, även läkarbemannad ambulanshelikopter, beroende på patientens behov.

Inte alla som ringer 112 behöver transport till sjukhus, men alla behöver rätt vård snabbt. Genom att satsa på bedömningsbilar och mobila team kan vården bli mer flexibel, trygg och effektiv. Dessa team, bemannade med specialistutbildad personal, kan göra initiala bedömningar, behandla på plats och avlasta både akutmottagningar och ambulanser.

För att stärka beredskapen vid allvarliga olyckor och tillbud krävs även en högre kapacitet i luften. En gemensam helikopterverksamhet i sjukvårdsregionen, bemannad med läkare, skulle innebära att svårt sjuka eller skadade patienter kan nå snabbare, särskilt i delar av länet där transporttiden till sjukhus är lång. För vissa tillstånd vårdas patienter dessutom på andra sjukhus, till exempel vid stroke, brännskador, trauman och hjärnskador, vilket gör snabba transporter ännu viktigare. Samtidigt skulle en förstärkning med läkarbemanning i ambulansorganisationen ge tillgång till läkarstöd även för vägambulanser, en större trygghet för ambulanspersonalen och ökad patientsäkerhet.

För att en helikopterverksamhet ska fungera optimalt krävs rätt infrastruktur. Därför måste Region Kalmar län påbörja planering och byggnation av helikopterplattor vid länets tre sjukhus. Det skapar förutsättningar för snabb transport direkt till akutmottagningarna och innebär att livräddande insatser inte fördröjs av logistiska hinder.

Ambulanspersonal arbetar ofta under pressade och riskfyllda förhållanden. En trygg och säker arbetsmiljö är avgörande både för personalens hälsa och för vårdens kvalitet. Tillgång till rätt information om patienten redan innan ankomst är en viktig del. Därför behöver Region Kalmar län säkra smidiga informationsflöden, så att personalen vet vad de möter, kan fatta rätt beslut och snabbt ge rätt vård. Samtidigt måste utrustning, stödresurser och arbetsvillkor förbättras för att minska arbetsbelastningen och behålla kompetens.

Vi vill

- Utveckla ambulanssjukvården så att tryggheten ökar i hela länet
- Införa bedömningsbilar och mobila team
- Starta verksamhet med läkarbemannad ambulanshelikopter tillsammans med övriga regioner i sjukvårdsregionen
- Att Region Kalmar län påbörjar projektering av helikopterplattor vid länets sjukhus
- Skapa en säkrare arbetsmiljö för ambulanspersonalen med exempelvis bättre tillgång till patientinformation

3.3. Hälsocentraler – trygg och nära vård

Majoriteten av alla vårdkontakter sker i primärvården. Det är där de flesta har sin första kontakt med vården och där kontinuiteten byggs över tid. Primärvården är grunden i hälso- och sjukvårdssystemet och måste prioriteras tydligare, både i budget och i det löpande politiska arbetet. Hälsocentraler med för många listade patienter per läkare, bristande kontinuitet eller låg tillgänglighet kan inte bli ett normaltillstånd. Skillnader i tillgång och kvalitet ska följas upp systematiskt och hanteras politiskt.

En stark primärvård förutsätter valfrihet, mångfald och professionellt ledarskap. Fler aktörer, inte minst läkarledda verksamheter, bidrar till högre tillgänglighet och bättre kvalitet – något som också bekräftas i patienternas egna utvärderingar. Med tydlig styrning och bättre uppföljning kan primärvården vara den stabila bas som hela sjukvården vilar på.

Många patienter upplever att besökstiderna hos hälsocentralen inte matchar deras liv. Vården ska finnas när människor behöver den, inte bara under kontorstid. Därför vill vi att öppettiderna på hälsocentralerna fortsätter att utökas och anpassas utifrån lokala behov. Det ökar tillgängligheten, minskar belastningen på akuten och skapar trygghet för invånarna. Samtidigt är det viktigt att regionen genomför en analys för att säkerställa att de redan nu utökade öppettiderna används effektivt och ger önskad effekt.

Genom att anpassa planeringen av våra hälsocentraler till kommunernas översiktsplaner kan vi bättre förutse befolkningstillväxt, identifiera områden med sämre vårdtillgång och säkerställa att primärvård i någon form finns tillgänglig i både stad och glesbygd. Precis som skolor och förskolor planeras in i nya bostadsområden, måste också tillgången till vård ses som en naturlig del av samhällsbygget.

I dag ser vi att flera av länets hälsocentraler har blivit trångbodda. Det beror dels på att fler invånare flyttat till nybyggda områden, dels på att nya uppdrag inom första linjens vård, exempelvis gynekologi och psykiatri, har tillkommit. När uppdraget växer måste också lokalerna göra det. Behandlingsrum behöver vara tillräckliga i antal och anpassade för den verksamhet som bedrivs.

För den som bor utanför centralorterna kan tillgången till vård vara en utmaning. Därför vill vi se försök med distriktssköterskemottagningar i mindre orter, där invånarna kan få hjälp med enklare vårdärenden, rådgivning och uppföljning. Vi vill också ta tillvara befintliga resurser, genom att använda lediga lokaler på äldreboenden till enklare mottagningar som kan bemannas några dagar i veckan. Det finns redan i dag ett tydligt intresse för den här typen av mottagningar, vilket visar att behovet är verkligt.

Alla patienter behöver inte vårdas på akutsjukhus. Genom att i samarbete med kommunerna öppna närvårdsplatser, exempelvis på särskilda boenden, kan vi erbjuda vård närmare hemmet för patienter som inte är i behov av specialistvård, men som ändå behöver medicinsk tillsyn under en begränsad tid. Det stärker och tryggar vården, frigör sjukhusplatser och gör det möjligt för fler att vårdas i eller nära sin hemort, på ett sätt som är både tryggt och resurseffektivt.

En god och trygg vård kräver rimliga arbetsvillkor, och att alla läkare får tid för patienter med stora och komplexa vårdbehov. Därför vill vi sätta ett tak på 1100 listade patienter per läkare på våra hälsocentraler. Om detta inte kan uppnås, ska det i stället finnas särskilda äldremottagningar, så att äldre patienter med stora vårdbehov får snabb och kontinuerlig hjälp av ett team med rätt kompetens.

Personer med sjukdomstillstånd som inte kan lindras med läkemedelsbehandling behöver ibland mer än punktinsatser. Vi vill införa rehabiliteringsveckor, där patienten får samlad hjälp av till exempel fysioterapeut, dietist, arbetsterapeut och läkare. Det ökar livskvaliteten och minskar risken för återinläggningar, samtidigt som patienterna kan komma ur sjukskrivningar fortare.

Under mandatperioden har vårt förslag om en akademisk vårdcentral blivit verklighet på Öland, ett viktigt steg för att stärka kopplingen mellan primärvård, forskning och utveckling. Genom att ge vårdpersonal möjlighet att forska i sin kliniska vardag ökar både kompetensen och kvaliteten i vården, samtidigt som patienter snabbare kan få tillgång till nya medicinska rön. Nu vill vi bredda detta arbete till fler hälsocentraler i länet, så att fler medarbetare får

chans att delta i forskningsarbete. Det är också ett sätt att öka primärvårdens attraktivitet som arbetsplats.

Tillgången till psykiatri och beroendevård varierar kraftigt i länet. I dag är det alltför vanligt att patienter i inlandet eller på mindre orter tvingas resa långt för att få vård, trots att psykisk ohälsa och beroendeproblematik ofta kräver täta och kontinuerliga insatser. Vi vill därför se en mer geografiskt rättvis fördelning av både psykiatri och beroendevård, med fler mottagningar närmare där människor bor. Dessa mottagningar skulle kunna jobba med stöd av de stora enheterna i Kalmar, Oskarshamn och Västervik.

Vi vill

- Utöka öppettiderna på hälsocentralerna så det blir mer patientanpassat
- Anpassa primärvården till kommunernas översiktsplaner och detaljplaner
- Genomföra en översyn av länets hälsocentraler för att säkerställa att lokalerna är anpassade till nya uppdrag, exempelvis inom gynekologi
- Öppna distriktssjuksköterskemottagningar i orter utanför kommunkärnorna
- Möjliggöra enkla sjukvårdsmottagningar i lediga lokaler på våra äldreboenden
- Öppna närvårdsplatser i samarbete med kommunerna
- Införa tak på maximalt 1100 listade patienter per läkare i primärvården
- Att Region Kalmar län ska erbjuda rehabiliteringsveckor för patientgrupper med stora behov
- Införa fler akademiska hälsocentraler
- Införa en mer geografiskt fördelad beroendevård och psykiatri

3.4. Cancersjukvård

Cancersjukvård kräver ofta avancerade behandlingar som inte kan utföras på alla tre sjukhus. Därför är det viktigt att patienterna har en trygg och fast punkt mellan behandlingarna på sitt hemsjukhus. Vi vill därför etablera regionala cancercentrum på sjukhusen i Kalmar, Oskarshamn och Västervik. Dessa centrum ska samla kompetens, samordna behandlingar och stärka kontinuiteten i vårddedjan. Det skapar trygghet för patienter som ofta är sköra och behöver en stabil kontakt genom hela sjukdomsperioden.

Ett cancerbesked drabbar inte bara kroppen, utan hela livet. Kraftens hus är en plats där cancerdrabbade och deras närstående får stöd utanför den traditionella sjukvården, tiden efter behandlingarna avslutats och kontakten med vården glesnar. Här finns möjlighet till samtal, gemenskap, aktiviteter och rehabilitering i en miljö som är anpassad för att möta hela människan. Vi vill att minst ett sådant center etableras i Kalmar län, som en trygg mötesplats för dem som tagit sig igenom kampen mot cancer, eller lever med cancer, men också anhöriga.

Rehabilitering är inte något som börjar när behandlingen slutar, den ska finnas med från dag ett. Vi vill se en tydlig utveckling av cancerrehabiliteringen genom hela sjukdomstiden, från behandlingsstart till efterrehabilitering, med insatser som utgår från patientens behov och livssituation. Genom att öppna upp för fler aktörer, både offentliga och privata, kan vi bredda utbudet och skapa en mer flexibel och individanpassad rehabilitering.

Tidiga upptäckter räddar liv. Vi vill införa fler screeningprogram där det finns evidens för att det förbättrar överlevnad och minskar vårdbehovet i senare stadier. Det är en effektiv investering i både liv och långsiktig värdeekonomi, och det stärker den förebyggande vården i hela regionen. Samtidigt behöver regionen ta del av den medicinska utvecklingen och förbättrade analysmetoder, för att på sikt kunna hitta rätt målgrupper, inklusive relevanta åldersgrupper, och därigenom öka träffsäkerheten i de screeningprogram som erbjuds.

De standardiserade vårdförloppen har varit en viktig reform för att korta väntetider och skapa tydlighet för patienten. Men i praktiken finns det fortfarande behandlingssteg som tar för lång tid inom vissa cancerformer. Vi vill skärpa tillämpningen, stärka uppföljningen och se till att varje steg i vårdkedjan följer de tidsgränser och processer som är satta, så att ingen patient ska falla mellan stolarna eller hamna i onödiga väntetider.

Vi vill

- Etablera cancercentrum på Kalmar läns tre sjukhus
- Etablera Kraftens hus på minst en plats i länet
- Utveckla cancerrehabiliteringen
- Införa fler screeningprogram och utöka de som finns
- Skärpa de standardiserade vårdförloppen

3.5. Digital vård och modern teknik

Digitaliseringen i vården går ofta trögt och saknar tydlig riktning. Vi vill därför att regionen formulerar konkreta, uppföljningsbara mål för den digitala utvecklingen, så att satsningarna styrs mot nytta för patienter och vårdpersonal, och inte fastnar i systemfrågor eller teknikprojekt utan tydlig koppling till vårdens kärnuppdrag. Det är också viktigt att nyttan med digitaliseringen utvärderas så konkret som möjligt, så att både patientnytta och effektiviseringsnivå kan mätas och följas upp.

Som den vanligaste ingången till vården behöver 1177 vara enkel att använda, tillgänglig för alla och utformad med patientens perspektiv i fokus. Den ska skapa trygghet, vägleda rätt och fungera för olika behov och livssituationer. Vi vill driva på för att 1177.se utvecklas med ett tydligare patientperspektiv, med bättre språk, logik, tydlighet och funktionalitet.

Vårdpersonal lägger i dag orimligt mycket tid på dokumentation. Genom att införa AI-baserad journalföring, där systemet själv genererar journalanteckningar utifrån samtal och information, kan vi frigöra tid för patientmöten och minska den administrativa bördan. Det förbättrar arbetsmiljön och höjer vårdkvaliteten, samtidigt som patienterna snabbare kan ta del av journalerna.

Med rätt teknik kan patienter själva följa sina värden, ta prover, få läkarkontakt och sköta delar av behandlingen hemma. Vi vill att fler patienter får tillgång till distansmonitorering och digital egenvård, inte minst äldre med kroniska sjukdomar. Det ökar tryggheten, minskar onödiga resor och frigör vårdplatser.

Digitala vådrum, där invånare kan ha videomöten med vården och ta enklare prover i sin hemort, är ett sätt att stärka tillgången till vård i glesbygd och möjliggöra säkra digitala kontakter med specialistläkare. Vi vill att ett pilotprojekt genomförs på en plats i länet för att pröva denna modell i praktiken.

Behovet av vård upphör inte efter kontorstid. Därför vill vi se en digital hälsocentral som är öppen dygnet runt, där patienter kan få kontakt med vårdpersonal för bedömning, rådgivning och, i vissa fall, behandling. Tjänsten bör byggas upp i samverkan med andra regioner i sydöstra sjukvårdsregionen, för att ge stabil drift, breddad kompetens och kostnadseffektivitet.

Det offentliga ska inte uppfinna allt själva. Det finns redan i dag många innovativa digitala lösningar på marknaden, från automatiserad triagering till digitala assistenter och smart journalhantering. Vi vill att regionen öppnar upp för att använda fler beprövade, externa lösningar som kan stärka vården här och nu.

Vi vill

- Sätta tydligare mål för digitaliseringen i Region Kalmar län
- Förbättra 1177:s hemsida med tydligare patientperspektiv och ökad användarvänlighet
- Breddinföra AI-baserad journalföring
- Möjliggöra att patienter enkelt kan sköta mer av sin vård hemifrån
- Genomföra ett pilotprojekt med digitalt vådrum på en utvald plats i Kalmar län
- Att det införs en digital hälsocentral som är tillgänglig dygnet runt
- Ta till vara marknadens fulla potential för digitala lösningar och vårdstöd

3.6. En mer sammanhållen vård

Arbetet med omställningen till nära vård har bidragit till ett stärkt samarbete mellan regionen och kommunerna. Men för att ta nästa steg krävs en mer konkret och strukturerad plattform för samverkan. Tydliga och utvärderingsbara avtal måste bli en naturlig rutin i det gemensamma arbetet, så att ansvarsfördelningen klargörs, nyttan kan mätas och samarbetet utvecklas långsiktigt. Alla länsgemensamma överenskommelser bör därför kompletteras med praktiska anvisningar och tydliga strukturer för uppföljning, där gemensamma mål och processmått följs upp regelbundet.

Samarbetet mellan region och kommun måste vila på tydliga spelregler. I dag finns det gråzoner där ansvar bollas fram och tillbaka, särskilt kring utskrivning, rehabilitering och vårdplanering. I takt med att nya arbetssätt som hemmonitorering och "hospital at home" växer fram, behövs även avtal som tydliggör det gemensamma ansvaret för den digitala vården. Vi vill därför se mer konkreta överenskommelser och uppdaterade avtal som klargör vem som gör vad, för patientens skull.

Patientnämnden är en viktig kanal för att fånga upp synpunkter, klagomål och förbättringsförslag från patienter och anhöriga. Men det behövs större transparens, så att medborgarna tydligare kan följa hur nämndens arbete leder till faktiska förbättringar. Samtidigt behöver kunskapen öka om att kommunerna i dag ansvarar för en betydande del av vården, och därmed även inflödet av ärenden från dem. Vi vill därför utveckla patientnämndens roll och se till att insikterna som kommer in återförs bättre till både regionen och kommunerna, så att vården kan förbättras utifrån människors verkliga upplevelser.

Trygga föräldrar ger trygga barn. I dag ser stödet till föräldrar olika ut mellan kommunerna, och många familjer faller mellan stolarna. Vi vill att regionen tar ett större ansvar för att, tillsammans med kommunerna, bygga upp ett mer jämlikt och lättillgängligt föräldrastöd, med

särskilt fokus på familjer i utsatta situationer. Det är en investering i barns hälsa och framtid, men också i ett starkare samhälle.

Alla patienter behöver inte vårdas på sjukhus. För många äldre och multisjuka är det bättre att få vård nära hemmet, i en miljö där regionens och kommunens resurser samverkar. Vi vill därför öppna fler närvårdsplatser, där primärvården, hemsjukvården och äldreomsorgen arbetar tillsammans enligt Kinda-modellen. Det minskar trycket på akutsjukvården och ökar tryggheten för patienterna.

Många människor har i dag behov av kommunernas sociala omsorg, äldreomsorg eller biståndsbedömning utan att fullt ut känna till vilka rättigheter de har. Det kan till exempel handla om rätten till stöd i hemmet, hjälp i vardagen när man blir äldre eller vilket ekonomiskt bistånd som finns att söka. Det finns flera goda exempel på hur kontakten med kommunerna kan stärkas genom att fånga upp medborgare i sjukvården. I Karlstad har kommunen till exempel tjänstemän från socialförvaltningen på akutmottagningen vissa tider, och ett liknande arbetssätt provas nu på Borgholms hälsocentral. Detta bör kunna utvecklas i större omfattning i Kalmar län.

Vi vill

- Förtydliga överenskommelser och avtal mellan regionen och kommunerna
- Satsa på utvecklat föräldrastöd ihop med kommunerna
- Öppna närvårdsplatser i samarbete med kommunerna
- Breddinföra närvaro av kommunala tjänstemän och kommunal service på exempelvis akutmottagningar och hälsocentraler

4. Folkhälsa och förebyggande arbete

Folkhälsa handlar om mer än sjukvård. Det handlar om att skapa förutsättningar för människor att leva friska liv. För att nå ut med kunskap och skapa beteendeförändringar behövs tydlig och återkommande kommunikation. Vi vill att regionen arbetar med riktade folkhälsokampanjer som är anpassade efter olika målgrupper med fokus på kost, rörelse, psykisk hälsa, alkohol och tobak. Det ger större effekt än allmän information, och stärker det förebyggande arbetet över tid.

För att fler invånare i Region Kalmar län ska kunna göra informerade val för sin hälsa vill vi satsa på ett brett kunskapslyft och utbilda fler om hälsofrämjande levnadsvanor. Ohälsotalen är i dag särskilt höga bland grupper med kortare utbildning, och skillnaderna i livsvillkor påverkar möjligheten att ta till sig hälsoinformation. Därför behövs insatser som gör kunskap om hälsa mer tillgänglig för fler. Det kan handla om lättförståelig information, riktade utbildningsinsatser och ökad samverkan med civilsamhälle och skolor.

Övervikt och fetma är en av vår tids största folkhälsoutmaningar, och det krävs att vården har rätt kompetens för att möta människor som lider av övervikt med respekt och evidensbaserad behandling. Vi vill därför se en utbildningsinsats för berörda personalgrupper, där synsätt, bemötande och behandlingsalternativ för obesitas tydligt lyfts fram.

Tillgången till moderna obesitasläkemedel varierar stort och styrs i dag ofta av plånboken. Vi vill att regionen ser över möjligheten att subventionera dessa läkemedel för patientgrupper med högt BMI där nyttan är tydlig. Ett alternativ är att använda så kallade hälsoobligationer, där investeringar från exempelvis näringslivet i förebyggande insatser kopplas till mätbara hälsoresultat.

Personer med missbruksproblematik behöver ofta snabb hjälp, inte minst i akuta situationer. Vi vill införa tillnyktringsenheter i länet, där patienter kan tas om hand snabbt, nyktra till i en trygg miljö och direkt slussas vidare till rätt insats. Det avlastar akutsjukvården och är ett första steg mot en mer effektiv missbruksvård. Erfarenheten visar att förändringsviljan ofta är som störst i direkt anslutning till ett omhändertagande.

Vi vill att Region Kalmar län etablerar ett regionalt resurscentrum för våldsutsatta, med en samlad ingång för personer som utsatts för våld i nära relation eller hedersrelaterat förtryck. Det bör ske i linje med den nationella satsningen på regionala resurscentrum mot hedersrelaterat våld, men med ett bredare uppdrag att möta alla former av relationsvåld.

I dag sker arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, ofta splittrat mellan olika enheter. Vi vill att Region Kalmar län tar ett tydligare helhetsgrepp och samordnar sina insatser, så att drabbade får ett bättre stöd, och att personal har rätt verktyg och rutiner att agera utifrån.

Ensamhet är en växande folkhälsorisk, särskilt bland äldre. Vi vill se en bred gemensam satsning där regionen, kommunerna, civilsamhället och näringslivet arbetar tillsammans för att bryta ofrivillig ensamhet. Det kan handla om allt från sociala mötesplatser till digital delaktighet och stöd i hemmet.

Bakom varje självmord finns en människa, och ofta ett vårdsystem som inte räckte till. Vi vill att regionen utvecklar arbetet med så kallade haveriutredningar efter suicid, så att man systematiskt går igenom vad som kunde gjorts annorlunda. Det är avgörande för att förbättra vårdkedjan, rädda liv och stärka förtroendet för vården.

Vi vill

- Arbeta kontinuerligt med riktade folkhälsokampanjer
- Satsa på ett regionalt kunskapslyft för att stärka den generella kunskapsnivån i länet
- Öka kunskapen om obesitas hos berörda personalgrupper
- Se över en subventionering av obesitasläkemedel för patientgrupper med högt BMI
- Införa tillnyktringsenheter för snabbare missbruksvård
- Etablera ett regionalt resurscentrum för våldsutsatta, med samlad ingång för personer utsatta för våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck
- Tydligare samordna arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck
- Genomföra reformer för att minska ensamheten, särskilt bland äldre
- Utveckla arbetet med haveriutredningar vid suicid

5. Kvinnors hälsa och förlossningsvård

Kvinnor i klimakteriet ska inte behöva kämpa i tysthet eller bollas runt i vården. Med rätt information och stöd i tid kan många besvär lindras, och både livskvalitet och arbetsförmåga förbättras. Vi vill arbeta mer systematiskt med tidig vägledning till klimakterievård, inspirerat av Partillemodellen, särskilt riktat till medarbetarna. Det innebär till exempel att chefer och personalfunktioner får verktyg för att kunna informera, vägleda och hänvisa vidare i ett tidigt skede. Det är ett steg mot mer jämlik, förebyggande och kunskapsbaserad vård för kvinnor i alla åldrar.

Risken för bröstcancer ökar med åldern, men dagens övre åldersgräns för mammografiscreening tar inte alltid hänsyn till det. Vi vill därför höja åldersgränsen för mammografi i Region Kalmar län, så att även äldre kvinnor erbjuds regelbunden undersökning. Det stärker det förebyggande arbetet och ger fler möjlighet till tidig upptäckt och behandling.

Allt fler gynekologiska besvär ska i dag hanteras i primärvården i stället för på kvinnoklinikerna. Det kan bidra till en mer tillgänglig och trygg vård, men bara om rätt kompetens finns på plats. Många kvinnor söker vård för exempelvis klimakteriebesvär, hormonella besvär eller sjukdomar som endometrios, tillstånd som ofta kräver både kunskap och ett professionellt bemötande. När vården flyttas närmare patienten måste också utbildning, stöd och uppföljning följa med. Annars riskerar förändringen att skapa otrygghet både för patienter och medarbetare.

I dag kan man som kvinna i Sverige inte själv bestämma hur man vill bli förlöst och det varierar stort från region till region hur mycket hänsyn man tar till kvinnans önskemål. Det blir inte rättssäkert när man i vissa delar av landet redan låter kvinnan välja själv och i andra delar av landet inte. Vi vet att det skapar en stor oro hos många kvinnor att inte veta hur stor hänsyn sjukvården kommer ta till deras önskemål om förlossningssätt. Vi anser att det måste vara upp till kvinnan att bestämma hur man vill förlösas.

Vi vill

- Arbeta enligt Partillemodellen för att tidigt informera och vägleda medarbetare till rätt klimakterievård
- Höja den övre åldersgränsen för mammografiscreening
- Säkerställa att primärvården har rätt kompetens och utbildning för att hantera gynekologiska besvär
- Att kvinnors vilja gällande förlossningssätt, exempelvis vid förlossningsrädsla, bättre tas om hand inom förlossningsvården på ett jämlikt sätt i Kalmar län

6. Vård för äldre

Äldre patienter har ofta mer omfattande och sammansatta vårdbehov. För att möta detta på ett tryggt och effektivt sätt vill vi inrätta särskilda äldremottagningar på hälsocentraler med många äldre listade patienter och höga listningstal per läkare. Genom att samla rätt kompetens, skapa tydliga kontaktvägar och avsätta mer tid i mötet kan vården anpassas bättre efter individens behov och bli mer sammanhållen över tid.

Många äldre behöver kontinuerlig kontakt med vården, inte bara punktinsatser. Vi vill införa särskilda äldresjuksköterskor, med uppdrag att stötta äldre patienter i kontakten med vården, följa upp behandlingar och vid behov göra hembesök. Det stärker både tryggheten, följsamheten och möjligheten att upptäcka förändringar i hälsan i tid.

Samarbetet mellan kommunernas äldreomsorg och regionens primärvård måste fungera sömlöst. Det är ofta samma patient som möter båda systemen, men samverkan brister fortfarande på flera håll. Vi vill fortsätta utveckla och förstärka det gemensamma arbetet, så att fler äldre får en sammanhängande vårdkedja, oavsett huvudman.

Vaccination är ett av de mest effektiva sätten att förebygga sjukdom och minska behovet av mer omfattande vårdinsatser. Samtidigt är vaccinationstäckningen bland äldre fortfarande ojämn. I takt med att vaccinationsprogram för äldre utvecklas behöver regionerna arbeta mer aktivt för att nå ut till de grupper som riskerar att drabbas hårdast. Vi vill därför pröva nya arbetssätt för att öka vaccinationstäckningen bland äldre. Ett sätt kan vara att genomföra ett pilotprojekt med ett mer anpassat vaccinationsprogram, till exempel mot influensa.

Vi vill

- Inrätta äldremottagningar på hälsocentraler med hög belastning och många listade patienter per läkare
- Inrätta äldresjuksköterskor som stöttar patienter och kan göra hembesök
- Fortsätta utveckla och stärka samarbetet mellan den kommunala och regionala primärvården
- Genomföra ett pilotprojekt med anpassat vaccinationsprogram, exempelvis mot influensa, för äldre

7. Barn och unga

Andelen barn och unga som upplever psykisk ohälsa har ökat kraftigt under de senaste 15 åren. År 2023 uppgav sex av tio unga att de besvärades av ångslan, oro eller ångest, ofta kopplat till höga krav och förväntningar. Ingen ung människa ska behöva stå ensam med sina problem. Alla barn och unga med psykisk ohälsa ska få hjälp, stöd och vård i rätt tid, med hög kvalitet och tryggt bemötande.

Psykisk ohälsa och psykisk sjukdom försvinner inte bara för att man fyller 18 år. Tvärtom är steget in i vuxenlivet ofta präglad av förändring, ökade krav och osäkerhet. Samtidigt riskerar många att falla mellan stolarna när stödet från barn- och ungdomsvården upphör och ansvaret flyttas över till vuxenpsykiatri. Vi vill därför höja åldersgränsen till 21 år inom både barn- och ungdomshälsan och barn- och ungdomspsykiatri (BUP), så att stödet kan fortsätta genom denna kritiska period. Unga med allvarliga tillstånd ska dessutom ha rätt till en fast vårdkontakt, en person som följer dem över tid, samordnar insatserna och skapar trygghet i vårdkedjan.

För att BUP ska kunna fokusera på de mest komplexa och svåra tillstånden krävs att fler unga får rätt hjälp redan i ett tidigare skede. I dag söker sig många till BUP enbart för att det saknas alternativ, eller för att de inte vet vart de annars ska vända sig. Vi vill därför förstärka barn-

och ungdomshälsan, som är det första steget in för barn och unga som mår dåligt, med mer resurser, breddad kompetens och fler kontaktvägar. Det gör att fler kan fångas upp på rätt vårdnivå, vilket minskar köerna, avlastar BUP och ger mer träffsäker vård.

Men tillgång till rätt vårdnivå är inte tillräckligt om insatserna inte hänger ihop. Många barn och unga har behov som kräver kontakt med flera vårdinstanser samtidigt och under lång tid, men samordningen brister. Därför vill vi starta ett pilotprojekt 2026 för att utveckla ett närmare och mer sömlöst samarbete mellan BUP, habilitering och barn- och ungdomshälsan. För vårdnadshavare ska det bli tydligt vem som ansvarar, och för barnen enklare att få rätt hjälp.

Utöver bättre samverkan behövs också tydligare rättigheter. I dag finns ingen garanti för att barn och unga får vård inom rimlig tid, trots att behoven ökar. Vi vill införa en lagstadgad vårdgaranti för både första besök, utredning och påbörjad behandling inom BUP. Ingen ska behöva vänta orimligt länge på hjälp. Och om garantin inte uppfylls bör det få konsekvenser – till exempel genom att sanktioner kan riktas mot den som inte lever upp till sitt ansvar.

För att ytterligare öka tillgängligheten och kapa köer vill vi införa vårdval inom barn- och ungdomspsykiatrin. Det gör det möjligt för fler aktörer med rätt kompetens att bidra till en trygg och tillgänglig vård. Det handlar inte om att privatisera, utan om att ge fler vägar in till rätt hjälp, när den behövs som mest. Dessutom bör varje förälder ha rätt att välja den vård de anser är bäst för sitt barn, särskilt när det gäller så viktiga frågor som psykisk hälsa.

Elevhälsan har stor betydelse för barns och ungas psykiska hälsa, men i dag varierar kvalitet och tillgång kraftigt mellan kommunerna. Vi vill pröva ett nytt arbetssätt där regionen övertar huvudmannaskapet i en kommun, för att utveckla ett mer sammanhållet och hälsoinriktat stöd till elever. Det är ett sätt att testa en mer jämlik och förebyggande modell för framtiden.

Vi vill

- Att barn- och ungdomshälsan (första linjen) omfattar barn och unga upp till 21 år
- Höja den övre åldersgränsen för barn- och ungdomspsykiatrin från 18 till 21 år och införa fast vårdkontakt för unga med svår psykisk sjukdom
- Stärka resurserna till barn- och ungdomshälsan för att avlasta trycket på barn- och ungdomspsykiatrin
- Påbörja ett pilotprojekt som ska utveckla tätare och sömlösa samarbeten mellan barn- och ungdomspsykiatrin, habilitering och första linjen för de patienter som omfattas av flera vårdinstanser
- Att alla barn och unga ska ha rätt till en lagstadgad vårdgaranti gällande besökstid, utredning och behandling hos barn- och ungdomspsykiatrin
- Införa vårdval inom barn- och ungdomspsykiatrin
- Genomföra ett pilotprojekt i en kommun om att överta huvudmannaskapet för elevhälsan

8. Tandvård

För att behålla och utveckla kompetens inom Folk tandvården krävs en god introduktion. Vi vill införa ett systematiskt handledarstöd för nyanställda tandläkare, där erfarna kollegor får

tydligt ansvar att handleda och stötta under den första tiden i yrket. Det stärker både kvaliteten och arbetsmiljön.

Tandhälsan bland barn och unga har försämrats, och det förebyggande arbetet behöver därför stärkas. Vi vill att Region Kalmar län intensifierar samarbetet med kommunerna, särskilt inom skola och barnhälsovård. Det kan handla om riktade insatser för barn med ökad risk för karies, utbildning för föräldrar och personal, samt bättre uppföljning av barn som uteblir från sina tandvårdsbesök.

Sedan 2026 omfattas personer från 67 års ålder av Tiotandvård, en särskild tandvårdsersättning som fungerar som ett utökat högkostnadsskydd. Det är en viktig reform, men dess effekter behöver följas upp systematiskt. Vi vill att Region Kalmar län utvärderar vilka effekter Tiotandvård har på äldre patienters tillgång till tandvård, hälsa och ekonomiska trygghet. Uppföljningen ska ligga till grund för fortsatt utveckling och rättvis resursfördelning.

Vi vill

- Införa kvalificerad handledning till nyanställda tandläkare inom Folktandvården
- Öka det förebyggande samarbetet med länets kommuner för att främja munhälsan för barn och ungdomar
- Att regionen öppet utvärderar effekterna av Tiotandvård

9. Medarbetare

Utan medarbetare – ingen vård. Alla satsningar på bättre sjukvård börjar med dem som varje dag möter patienter, hanterar akuta situationer, planerar insatser och håller ihop vårdkedjan. För att sjukvården ska klara sitt uppdrag i dag och i framtiden krävs ett långsiktigt arbete för att attrahera, behålla och utveckla personal i hela vården. Det handlar om allt från arbetsmiljö och bemanning till ledarskap, karriärvägar och villkor.

Vi moderater vill bygga en region där fler vill utbilda sig, börja jobba och stanna kvar i vården. Där varje medarbetare känner sig sedd, får möjlighet att växa och har rätt stöd att orka i ett yrke som ofta är krävande, men också livsviktigt. Vi vill gå från tillfälliga lösningar till en hållbar personalpolitik, där engagemang, erfarenhet och utveckling tas till vara i hela organisationen. Det är grunden för en trygg och tillgänglig vård i hela Kalmar län.

9.1. Attrahera och rekrytera

Hela Kalmar län ska ha tillgång till välfungerande vård, men det kräver att vi lyckas rekrytera och behålla medarbetare även i mindre orter. I dag kan avstånden, ett mer ensamt yrkesutövande och färre utvecklingsmöjligheter göra det svårare att bemanna utanför centralorterna. Vi vill därför införa ett särskilt landsbygdstillägg, ett lönstillägg för medarbetare som väljer att arbeta på hälsocentraler utanför centralorterna.

Att fler orkar och vill arbeta längre är positivt för både individ och samhälle. Vi vill införa ett särskilt månatligt bonustillägg för medarbetare som är 66 år eller äldre och väljer att fortsätta arbeta. Det är ett konkret sätt att ta vara på erfarenhet, och att visa uppskattning.

För att klara framtidens kompetensförsörjning krävs långsiktiga satsningar på rekrytering, särskilt till verksamheter som haft svårt att bemanna. Vi vill införa traineeprogram och andra riktade insatser för att locka nya medarbetare till exempelvis primärvård, psykiatri och tandvård. Genom att erbjuda en strukturerad väg in i yrket med handledning och utvecklingsmöjligheter kan vi öka både intresset och viljan att stanna kvar.

Vi vill

- Införa ett landsbygdstillägg för att stärka kompetensförsörjningen i hela regionen
- Införa en bonus för medarbetare som väljer att fortsätta arbeta efter 66 års ålder
- Satsa på långsiktig rekrytering till utsatta och svårbemannade verksamheter, exempelvis via traineeprogram och riktade incitament

9.2. Hållbar arbetsmiljö

Vården ska inte bygga på tillfälliga lösningar. Ett långvarigt beroende av hyrbemanning skapar inte bara höga kostnader, det påverkar också kontinuiteten i vården och arbetsmiljön för de fast anställda. Därför vill vi fortsätta minska hyrberoendet och i stället använda resurserna till att stärka regionens egna medarbetare. Det handlar om bättre villkor, fler möjligheter till kompetensutveckling och en arbetsmiljö som håller över tid.

För att säkerställa en långsiktigt hållbar arbetsmiljö måste bemanningen vara dimensionerad utifrån verksamhetens faktiska behov. Vi vill därför att regelbundna analyser av grundbemanningen blir en naturlig del av styrningen, så att rätt resurser finns på plats och medarbetarna inte slits ut.

Många vårdanställda vittnar om att tiden vid datorn tar över tiden med patienterna. Det är varken effektivt eller meningsfullt. Vi vill minska den onödiga administrationen och korta avståndet mellan beslut och verkstad. Vårdpersonalens kompetens ska användas till patientnära arbete, inte till att fylla i formulär. Därför vill vi införa en garanti för vårdnära tid, som säkerställer att vårdens medarbetare får möjlighet att arbeta med det de är utbildade för: att möta, behandla och hjälpa patienter.

En hållbar arbetsmiljö börjar i det förebyggande arbetet. Därför vill vi se ökade och mer systematiska satsningar på arbetsmiljöinsatser som minskar stress, förebygger sjukskrivningar och motverkar arbetsrelaterad ohälsa. Genom att arbeta tidigt och långsiktigt med både den fysiska och psykiska arbetsmiljön kan fler medarbetare må bra, orka i sitt uppdrag och stanna kvar i vården.

Livspusslet måste gå ihop även för vårdens medarbetare. I en verksamhet som kräver bemanning dygnet runt är det särskilt viktigt att arbetstiden går att anpassa efter olika livssituationer. Vi vill därför att fler flexibla arbetstidsmodeller utvecklas i nära samverkan med medarbetare och chefer, utifrån verksamhetens behov och medarbetarnas förutsättningar. Det gör det lättare att förena arbete med familj, studier eller återhämtning, och stärker både arbetsglädjen och möjligheten att arbeta kvar i vården på lång sikt.

Ingen ska känna sig otrygg på jobbet. Tyvärr vittnar allt fler medarbetare om oro, utsatthet och ibland hotfulla situationer i sin arbetsvardag. Vi vill därför satsa på ökad säkerhet på arbetsplatsen, både fysiskt och psykiskt, genom utbildningsinsatser, tydliga rutiner för att hantera hot och våld, samt ett ledarskap som aktivt prioriterar trygghet och arbetsmiljö.

Fysisk aktivitet är en viktig del av ett hållbart arbetsliv, särskilt i yrken som ställer höga krav både fysiskt och mentalt. Vi vill införa en friskvårdstimme i Region Kalmar län, där medarbetare får möjlighet att regelbundet ägna sig åt hälsofrämjande aktiviteter på arbetstid. Det bidrar till ökad energi, minskad stress och bättre förutsättningar att orka över tid.

Samtidigt behöver ohälsa upptäckas i tid för att kunna förebyggas. Vi vill därför att alla tillsvidareanställda erbjuds återkommande hälsosamtal vartannat år via personalhälsan eller företagshälsovården. Det skapar en naturlig möjlighet att fånga upp tidiga signaler, ge rätt stöd i rätt tid och bidra till en mer hållbar arbetsmiljö.

Att underlätta klimatsmarta och kostnadseffektiva resor är bra både för miljön och för att göra det enklare för fler att ta sig till jobbet. Vi vill införa möjligheten till bruttolöneavdrag för månadskort i kollektivtrafiken, så att det blir mer förmånligt att välja bussen eller tåget framför bilen.

Vi vill

- Fortsätta minska beroendet av hyrbemannning och i stället använda resurserna till satsningar på egna medarbetare och en bättre arbetsmiljö
- Genomföra regelbundna genomlysningar av grundbemanningen
- Erbjuder all vårdpersonal en garanterad, vårdnära arbetstid så att det administrativa arbetet minimeras
- Satsa på ökat förebyggande arbetsmiljöarbete för att minska stress, sjukskrivningar och arbetsrelaterad ohälsa
- Utveckla fler flexibla arbetstidslösningar för att underlätta balans mellan arbete och privatliv
- Stärka säkerheten på arbetsplatsen genom utbildning och trygghetssatsningar
- Införa friskvårdstimme som en del av det förebyggande arbetsmiljöarbetet
- Erbjuder hälsosamtal för tillsvidareanställd personal vartannat år på företagshälsovården
- Införa möjlighet till bruttolöneavdrag för kollektivtrafik för att underlätta ett hållbart resande till och från arbetet

9.3. Utvecklas och göra karriär

Kompetensutveckling ska vara en naturlig och återkommande del av arbetslivet i vården. Vi vill att fler medarbetare ges möjlighet att växa i sina yrkesroller och få chansen att hospitera, det vill säga tillfälligt följa arbetet på en annan enhet, för att utbyta erfarenheter, vidga perspektiven och utveckla sin yrkesmässiga bredd.

Det måste finnas fler sätt att utvecklas i sitt yrke än att lämna det. Vi vill därför skapa fler strukturerade karriärvägar för vårdpersonal, både inom det kliniska arbetet och i organisatoriska roller. Det stärker yrkesstoltheten, breddar kompetensförsörjningen och gör det mer attraktivt att stanna kvar i vården över tid.

Värdefulla erfarenheter ska inte gå förlorade. Därför vill vi införa fler mentorskapsprogram och professionella nätverk inom regionen, där erfarna medarbetare får möjlighet att stötta och inspirera kollegor som är nya i yrket eller på arbetsplatsen. Det bygger gemenskap, främjar kunskapsöverföring och stärker patientsäkerheten.

Vi vill införa en första intraprenad i Region Kalmar län, en modell där en arbetsplats får större självbestämmande inom givna ramar. Syftet är att ge medarbetarna mer inflytande över hur verksamheten bedrivs, stärka det lokala ledarskapet och testa nya arbetssätt med större flexibilitet och tydligare resultatansvar.

Specialistkompetens är helt avgörande för vårdens utveckling. Vi vill därför tydliggöra och stärka vägarna för vidareutbildning inom olika professioner, från specialistsjuksköterskor till psykologer och andra yrkesgrupper. Det är en viktig investering i både kvalitet och kontinuitet.

Goda ledare och välfungerande team skapar förutsättningar för både arbetsmiljö och verksamhetsutveckling. Vi vill att Region Kalmar län erbjuder fler interna utbildningar inom ledarskap och teamutveckling, öppna för alla yrkeskategorier. Det stärker såväl det individuella växandet som den kollektiva förmågan.

Komplexa vårdbehov kräver samarbete över yrkesgränser. Vi vill uppmuntra fler tvärprofessionella arbetssätt, där olika kompetenser samverkar för att lösa problem tillsammans. Det främjar lärande, ökar delaktigheten och bidrar till mer samordnad och effektiv vård.

Digitalisering förändrar både vård och administration i snabb takt. För att regionens medarbetare ska kunna möta framtidens krav vill vi stärka den digitala kompetensen genom utbildningsinsatser, praktiskt stöd och möjlighet att testa nya verktyg. Det ger trygghet i arbetet, frigör tid och bidrar till en modern, effektiv och tillgänglig vård.

Handledning av nya kollegor är en avgörande del av vårdens kompetensförsörjning. Men det kräver förutsättningar, i form av tid, tydliga uppdrag och erkännande. Vi vill förbättra villkoren för läkare som handleder AT- och ST-läkare genom att skapa utrymme i schemat, ge meritering för uppdraget och tydliggöra ansvarsfördelningen. Här kan särskilt seniora och erfarna läkare spela en viktig roll, genom att dela med sig av sin kunskap och bidra till en trygg introduktion för nästa generation.

Vi vill

- Kompetensutveckla fler medarbetare och införa fler möjligheter till hospitering på andra arbetsplatser
- Utveckla fler karriärvägar för vårdpersonal, både kliniska och organisatoriska
- Införa fler mentorskapsprogram och nätverk inom regionen för att främja kunskapsöverföring
- Att arbetsplatser inom hälso- och sjukvården får möjlighet att bli en intraprenad
- Utveckla tydliga kompetensvägar för specialistutbildning inom vården
- Erbjuder fler interna utbildningar inom ledarskap och teamutveckling för alla yrkesgrupper
- Uppmuntra tvärprofessionella team och samarbeten för att öka lärande och delaktighet

- Stärka medarbetarnas digitala kompetens för att kunna möta framtidens krav inom vård och administration
- Skapa bättre förutsättningar för fler läkare att handleda och introducera nya kollegor i yrket

9.4. Inflytande och uppskattning

Medarbetarnas kunskap om vardagen i vården är ovärderlig. För att ta vara på den vill vi öka inflytandet över hur arbetet organiseras, både vad gäller arbetstider, bemanning och arbetsmiljö. Större delaktighet leder inte bara till bättre beslut, utan också till ökad arbetsglädje, ansvarskänsla och långsiktig hållbarhet i yrkeslivet.

Politiken behöver komma närmare verksamheten. Därför vill vi införa kontaktpolitiker: förtroendevalda som har en särskild uppgift att regelbundet besöka verksamheter, samtala med medarbetare och ta med sig deras perspektiv in i det politiska arbetet. Det ökar förståelsen, kortar avståndet mellan beslut och verklighet, och bidrar till mer träffsäkra beslut. Dagens lönestrukturer speglar inte alltid den kunskap och det ansvar som många erfarna medarbetare bär. Vi vill öka lönespridningen inom regionens verksamheter, så att kompetens, yrkesskicklighet och ansvarstagande premieras tydligare. Det stärker både drivkraften att utvecklas i yrket och möjligheten att behålla viktiga kompetenser i organisationen.

Det ska löna sig att göra det lilla extra, oavsett om det handlar om att utveckla arbetssätt, bidra till högre kvalitet eller nå gemensamma mål. Vi vill införa fler prestations- och utvecklingsbaserade belöningssystem för både individer och arbetslag, så att engagemang och förbättringar uppmärksammas och uppmuntras.

Goda idéer för bättre arbetsmiljö ska inte försvinna i det tysta. Vi vill införa ett arbetsmiljöpris som varje år delas ut till en arbetsgrupp som genomfört förbättringar, innovationer eller initiativ som gjort verklig skillnad i vardagen. Det stärker både arbetsglädjen och förbättringskulturen i organisationen.

Vi vill

- Öka medarbetarinflytandet över arbetstid, arbetsorganisation och arbetsmiljö
- Införa kontaktpolitiker för att stärka dialogen mellan medarbetare, verksamheter och politiska beslutsfattare
- Öka lönespridningen så att erfarenhet, ansvar och kompetens tydligare lönar sig
- Införa fler former av prestations- och utvecklingsbaserade belöningssystem, för både individer och team
- Synliggöra och belöna goda initiativ, förbättringar och innovation inom arbetsmiljöarbetet genom ett arbetsmiljöpris som delas ut årligen till en arbetsgrupp

10. Hållbar tillväxt för hela Kalmar län

Kalmar län ska vara en region där människor vill bo, arbeta, driva företag och bygga sin framtid. För Moderaterna är tillväxt inte ett självändamål – det är grunden för en stark välfärd, fler jobb och ökade möjligheter för människor i hela länet. När företag växer, människor

arbetar och investeringar sker skapas resurser till sjukvård, utbildning, kultur och infrastruktur.

Samtidigt står Kalmar län inför stora utmaningar. Befolkningen blir äldre, kompetensbristen växer och infrastrukturen håller inte alltid den standard som krävs för att människor och företag ska kunna utvecklas. Skillnaderna mellan stad och landsbygd riskerar också att öka om inte fler politiska beslut utgår från hela länets förutsättningar.

Därför behövs en politik som stärker företagsklimatet, förbättrar infrastrukturen och gör det möjligt att leva och arbeta i hela Kalmar län. Vi vill se fler företag som vågar anställa och investera, bättre möjligheter till utbildning och kompetensförsörjning samt en grön omställning som kombinerar klimatansvar med tillväxt och konkurrenskraft. För oss handlar regional utveckling ytterst om framtidstro, att fler människor ska känna att Kalmar län är en plats där det går att växa, utvecklas och leva ett gott liv.

10.1. Ekonomisk tillväxt

Moderaterna i Kalmar län är partiet som står upp för ekonomisk tillväxt som en förutsättning för en positiv samhällsutveckling. Ekonomisk tillväxt skapas när antalet arbetade timmar i samhället ökar eller när produktiviteten ökar och är en grundförutsättning för ett starkare Kalmar län. När företag växer och fler människor arbetar skapas resurser till sjukvård, utbildning, investeringar, innovation och en hållbar regional utveckling.

Samtidigt finns det tillväxtkritiska röster, både i Sverige och globalt, som menar att ekonomisk tillväxt är skadlig för exempelvis klimatet. En politik präglad av denna inställning skulle förvandla vårt land till en grön fattigstuga. I bästa fall, eftersom ett samhälle utan tillväxt får svårt att prioritera miljö- och klimatarbete. Sverige har visat att det går att öka tillväxten och minska utsläppen av klimatgaser. Sedan år 1990 har vi minskat våra utsläpp med 37 procent medan tillväxten har ökat med 92 procent. Under samma tid har den europeiska ekonomin totalt ökat med 60 procent samtidigt som utsläppen minskat med 25 procent. För Moderaterna i Kalmar län är det tydligt att klimatarbete och ekonomisk tillväxt måste gå hand i hand.

Skillnaden mellan låg och hög ekonomisk tillväxt är betydande. Om Kalmar län skulle nå en genomsnittlig tillväxt på 2,5 procent per år under de kommande tio åren, i stället för Konjunkturinstitutets prognos på 1,8 procent, skulle det ge stora effekter för länets ekonomi. Det skulle innebära omkring åtta miljarder kronor mer i bruttoregionalprodukt, fyra miljarder kronor mer i konsumtion och ungefär tre miljarder kronor mer i skatteintäkter under samma tioårsperiod. Därför behöver tillväxtperspektivet alltid beaktas i offentligt beslutsfattande i Kalmar län, ungefär på samma sätt som barnperspektivet numer enligt lag ska beaktas i allt beslutsfattande. Det kommer naturligtvis inte vara tillämpligt i alla beslut, men det kommer sätta ökat fokus på tillväxt när det gäller till exempel beslut i utvecklingsfrågor och miljö- och klimatarbete på kommunal och regional nivå. Kalmar län behöver också ett tydligt tillväxtnål att styra mot.

Vi vill

- Att Kalmar län sätter upp ett övergripande och tydligt mål om ökad ekonomisk tillväxt
- Att grön omställning sker med tydliga krav på ekonomisk tillväxt och bibehållen konkurrenskraft gentemot omvärlden

- Att tillväxtperspektivet blir en integrerad del i allt strategiskt beslutsfattande på regional och kommunal nivå

10.2. Utgångsläget i Kalmar län

Under många år har den ekonomiska utvecklingen i Kalmar län varit svagare än i Sverige som helhet. Mellan 2008 och 2017 var länet tillsammans med Kronoberg och Norrbotten ensamt om att ha en samlad negativ ekonomisk utveckling.

Kalmar län står inför stora strukturella utmaningar. Befolkningen minskar i länet som helhet och andelen äldre ökar. Enligt prognoserna är det endast Kalmar kommun och Mörbylånga kommun som väntas växa framöver.

Samtidigt finns betydande hinder för länets utveckling. Redan i början av 2010-talet pekade Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) ut bristande infrastruktur som ett hinder för tillväxt i Kalmar län. Företag i länet beskriver fortfarande infrastrukturen som ett större hinder för utveckling än vad företag i övriga landet gör. Dessutom är utbildningsnivån lägre än riksgenomsnittet.

Samtidigt finns stora möjligheter. Länet har ett starkt näringsliv med bland annat drivna entreprenörer, exportföretag, omfattande tillverkningsindustri, en stor och växande besöksnäring och starka gröna näringar, samt attraktiva boendemiljöer och möjligheter till ett rikt fritidsliv. Med rätt politiska prioriteringar på nationell, regional och kommunal nivå kan dessa styrkor bidra till en betydligt starkare ekonomisk utveckling. För Moderaterna i Kalmar län handlar tillväxtpolitik till stor del om att frigöra kraften i företagandet och skapa bättre förutsättningar för arbete och investeringar. Ekonomisk tillväxt sker inte av sig själv. Den kräver tydliga prioriteringar, långsiktiga beslut och ett aktivt arbete från både staten, Region Kalmar län och kommunerna i samverkan.

För att stärka den ekonomiska tillväxten i Kalmar län krävs särskilda insatser inom fyra prioriterade områden:

1. Kompetensförsörjningen behöver förbättras så att företag kan rekrytera rätt arbetskraft.
2. Infrastruktur och transporter måste fungera bättre för att knyta samman arbetsmarknader och skapa bättre förutsättningar för företagande och pendling till jobb och studier.
3. Drivkrafterna för arbete och investeringar behöver stärkas så att fler vill starta, utveckla och investera i företag. Det måste löna sig bättre att jobba.
4. Regelverk och myndighetskontakter måste bli enklare och mer företagsvänliga.

Dessa områden överensstämmer med de områden som Svenskt Näringsliv i sin rapport *Tillväxtagenda 2035: För ett växande Sverige* lyfter som hinder för tillväxt och är inte unika för Kalmar län. Däremot pekas infrastrukturen av Svenskt Näringsliv ut som ett betydligt större hinder för tillväxt i vårt län, jämfört med landet som helhet.

10.3. Region Kalmar läns roll

Region Kalmar län har enligt lag det regionala utvecklingsansvaret, det vill säga ansvaret för utveckling och tillväxtfrämjande insatser i länet. Dock ska detta ske i samverkan med kommunerna och andra organisationer som till exempel länsstyrelsen.

Tidöregeringen har tillsatt en utredning, SVESAM, som ska lämna förslag på hur den regionala utvecklings- och landsbygdspolitiken ska organiseras i framtiden. Riksrevisionen har tidigare granskat den regionala utvecklingspolitiken och i rapporten *Den regionala utvecklingspolitiken - svaga förutsättningar för ett effektivt samlat statligt agerande* kommit med kritik om bland annat otydliga roller och styrning.

Vi anser att Moderaterna utifrån detta på nationell nivå behöver ta fram en reformagenda för regional utvecklingspolitik med ett tydligt fokus på ekonomisk tillväxt i hela landet.

Region Kalmar län behöver redan nu ett större tillväxtfokus i sitt arbete med regional utveckling. Fler tillväxtorienterade och långsiktiga mål för regional utveckling måste tas fram på länsnivå.

Moderaterna i Kalmar län har i propositionen *Vision för Kalmar län - Växa till 280 000 invånare*, behandlad på förbundsstämman 2025, redan antagit ett antal mål som kan vara aktuella, bland annat ökad befolkning, fler företag och ökat bostadsbyggande.

Rätt satsningar kan på sikt ge mångdubbelt tillbaka i form av fler jobb, fler och växande företag och större skatteintäkter. Regionen behöver också intensifiera sitt påverkansarbete mot stat och regering vad gäller tillväxtfrämjande beslut inom till exempel infrastruktur, energi och utbildning som gagnar länet. Här ligger flera regioner före vår region och har anställda lobbyister som jobbar mot den nationella nivån.

Vi vill

- Verka för att vår partistyrrelse tar fram en reformagenda för moderat regional utvecklingspolitik
- Att Region Kalmar län utvecklar fler och tydliga mål för regional, ekonomisk tillväxt och följer upp utvecklingen regelbundet
- Att varje beslut inom regional utveckling ska analyseras utifrån hur det bidrar till länets ekonomiska tillväxt
- Att Region Kalmar län avdelar särskilda resurser till ett samlat påverkansarbete mot nationell nivå för statliga insatser som kan genererar ekonomisk tillväxt i länet

11. Infrastruktur

En väl fungerande infrastruktur är en avgörande förutsättning för ökad ekonomisk tillväxt i Kalmar län. Samtidigt har Kalmar län i fem nationella transportplaner (NTP) i rad tillhört de län som fått minst, i flera fall allra minst eller näst minst, statliga infrastrukturesatningar utslaget per antalet invånare, oavsett regering.

Regionen och länets kommuner har följt uppmaningar från nationell nivå om att i politiskt samförstånd enas om prioriterade infrastruktursatsningar för att öka möjligheten till statliga investeringar. Ett löpande påverkansarbete mot Trafikverket och olika regeringar har bedrivits. Likaså har påverkansarbete inför varje NTP bedrivits tillsammans med de övriga fem regionerna i Regionsamverkan Sydsverige (RSS). Resultatet har blivit detsamma: storstadsregioner och regioner med redan hög tillväxt blir vinnare i tilldelningen. Och statens infrastrukturskuld till Kalmar län har vuxit med varenda NTP. Det innebär inte att fortsatt påverkansarbete är lönlöst, men det innebär att det behöver utvecklas och breddas.

Moderaterna i Kalmar län har via en av sina riksdagsledamöter motionerat om att fördelningsprinciperna för statliga infrastruktursatsningar behöver ses över och bli mer rättvisa. Det påverkansarbetet behöver breddas och bedrivs ihop med andra regioner, utanför RSS-samarbetet, som också får låga tilldelningar. Kalmar län behöver också slåss för högre tilldelning till den regionala transportplanen (RTP), där vi själva har mandat att prioritera hur vi fördelar tilldelade belopp.

Samtidigt har Tidöregeringen gjort en kursändring i den nationella infrastrukturpolitiken och fokuserar på upprustning och underhåll av befintliga vägar och järnvägar i stället för nya höghastighetsbanor mellan storstäderna och andra ofinansierade prestigeprojekt. Mycket resurser kommer de närmaste årtiondena att läggas på att ta igen den omfattande underhållsskulden som byggts upp i landets transportinfrastruktursystem. Det gör att Region Kalmar läns och kommunernas påverkansarbete behöver breddas även där och tydligare omfatta krav på ökade underhållsinsatser i Kalmar län.

Moderaterna har på nationell nivå tagit fram en ny långsiktig infrastrukturpolitik genom propositionen *Bygg Sverige starkare*, som beslutades på arbetsstämman 2025. Där understryks bland annat, liksom i senaste infrastrukturpropositionen från Tidöregeringen, att alternativ finansiering av infrastrukturobjekt bör utredas och tillämpas i fler fall, samt att fördelningsprincipen av infrastruktursatsningar i landet behöver ses över. Detta behöver beaktas även i länets påverkansarbete.

Moderaterna i Kalmar län kommer även fortsättningsvis behöva samla sig i infrastrukturfrågan för att kunna ta ett större gemensamt grepp och driva eget påverkansarbete såväl internt i partiet samt mot stat och sittande regering oavsett färg. Tillgången till fungerande vägar, järnvägar och transporter är avgörande för näringslivets utveckling, arbetsmarknadens rörlighet och människors möjlighet att bo och arbeta i hela länet.

Vi vill

- Driva på för ett statligt investeringspaket liknande Trollhättanpaketet som återställer statens infrastrukturskuld till Kalmar län
- Att, i samarbete med andra län, verka för en rättvis fördelning av statliga infrastruktursatsningar där hänsyn tas till potentiell tillväxt i beräkningsmodellerna
- Att länets påverkansarbete mot nationell nivå även ska omfatta alternativa finansieringslösningar samt utökade underhållsinsatser
- Att andelen statliga medel som fördelas till de regionala transportplanerna ökar
- Verka för att E22 genom Kalmar län byggs ut till en standard som möjliggör minst 100 km/h på hela sträckan
- Verka för att Stångådalsbanan och Tjustbanan kan ansluta direkt till det nya stationsläget i Linköping

- Att Moderaterna i Kalmar län fortsätter att samla sina företrädare i regionen och kommunerna i ett gemensamt arbete för att stärka länets genomslag i nationella infrastrukturbeslut, exempelvis i ett nytt moderat regionalt utvecklingsråd.

12. Kollektivtrafik och regional tillgänglighet

En väl fungerande kollektivtrafik är viktig för att skapa tillväxt i Kalmar län. Goda pendlingsmöjligheter gör det lättare för människor att arbeta och utbilda sig i hela länet samtidigt som det blir lättare för företagen att rekrytera. Kollektivtrafiken bidrar också till att knyta samman kommunerna och skapa bättre förutsättningar för regional utveckling.

För att utveckla kollektivtrafiken behövs ett närmare samarbete mellan regionen och länets kommuner. Region Kalmar län bör därför ta initiativ till en utökad dialog med kommunerna om hur kollektivtrafiken kan utvecklas och anpassas bättre till invånarnas behov.

Samtidigt prioriterar Moderaterna i Kalmar län en tillfredsställande självfinansieringsgrad av kollektivtrafiken och bussar som fylls i stället för att gå nästan tomma. Genom gemensamma prioriteringar kan resurser användas mer effektivt och skapa bättre förbindelser inom länet.

Ny teknik och dynamiska trafiklösningar med mindre fordon behöver prövas i områden med mindre reseunderlag, i stället för nya fasta linjer med större bussar. Kollektivtrafiken behöver bli enklare och mer attraktiv att använda. Biljettsystemet bör moderniseras så att det erbjuder mer flexibla och differentierade priser, samtidigt som zonstrukturen förenklas för att göra resandet mer överskådligt för resenärerna. Förbindelserna mellan kommunerna på Öland behöver förbättras för att underlätta både pendling och besöksnäringens utveckling.

Samtidigt är Kalmar Öland Airport en viktig del av länets tillgänglighet och Moderaterna i Kalmar län ser den som en del i kollektivtrafiken. Regionen bör därför fortsätta arbeta för att utveckla flygplatsen och verka för fler hållbara flygförbindelser som stärker länets koppling till övriga Sverige och omvärlden.

Vi vill

- Att Moderaterna i Region Kalmar län ska ta initiativ till en utökad dialog med kommunerna om hur kollektivtrafiken kan utvecklas och anpassas bättre till invånarnas behov, exempelvis i ett nytt moderat regionalt utvecklingsråd.
- Utveckla kollektivtrafiken genom ny teknik och dynamiska lösningar framför nya och dyra fasta linjer
- Förenkla kollektivtrafikens zonstruktur för att göra resandet mer överskådligt
- Förbättra kollektivtrafikförbindelserna mellan kommunerna på Öland
- Modernisera kollektivtrafikens biljettsystem med mer flexibla och differentierade priser
- Stärka utvecklingen av Kalmar Öland Airport och verka för fler hållbara flygförbindelser

13. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Tillgången till bostäder i attraktiva lägen är en avgörande faktor för Kalmar läns möjligheter att växa. Brist på bostäder riskerar att bli ett hinder för kompetensförsörjning och inflyttning.

Ett ökat bostadsbyggande i attraktiva lägen är därför en viktig del av en långsiktig tillväxtpolitik. Kommunerna har en central roll i planeringen av nya bostäder, men Region Kalmar län kan bidra genom att skapa bättre regional samordning, lyfta behovet av bostadsbyggande i utvecklingsarbetet och stödja kommunerna i arbetet med att utveckla attraktiva livsmiljöer i hela länet.

Vi vill

- Verka för att bostadsbyggandet i attraktiva lägen i Kalmar län ökar så att fler människor kan flytta till, arbeta och studera i regionen
- Att Region Kalmar län i sitt regionala utvecklingsarbete tydligare lyfter behovet av fler bostäder i attraktiva lägen i hela länet
- Bidra till att skapa attraktiva livsmiljöer i hela länet som gör det lättare att attrahera kompetens, investeringar och nya invånare

13.1. Kortare processer och bättre planberedskap

En viktig förutsättning för ett ökat bostadsbyggande är att kommunerna har en god planberedskap. Det innebär att det finns detaljplanerad mark redo för byggnation när efterfrågan uppstår. Annars riskerar bostadsbyggandet att bromsas även när det finns investeringsvilja och behov.

Det är också viktigt att de reformer och regelförenklingar som regeringen har genomfört för att öka bostadsbyggandet får genomslag i hela länet. Kommunerna behöver ta tillvara dessa möjligheter och undvika att införa egna lokala regelverk eller särkrav som i praktiken försvårar byggandet. För att fler bostäder ska kunna byggas krävs en planprocess som är effektiv, förutsägbar och som ger rimliga förutsättningar för både privata och offentliga aktörer att investera.

Genom ett ökat fokus på bostadsbyggande kan Kalmar län stärka sin attraktionskraft, underlätta inflyttning och skapa bättre förutsättningar för både företag och människor att etablera sig i regionen.

Vi vill

- Stärka samarbetet mellan regionen och kommunerna för att skapa bättre planeringsförutsättningar för bostadsbyggande
- Verka för att kommunerna upprätthåller en god planberedskap med detaljplanerad mark redo för bostadsbyggande
- Verka för att de regelförenklingar och lättnader som regeringen genomfört för att öka bostadsbyggandet får fullt genomslag i länets kommuner
- Motverka att kommuner inför lokala särkrav eller överimplementerar regelverk på ett sätt som försvårar eller fördyrar byggandet

13.2. Landsbygdsutveckling och strandskydd

Därför är det en avgörande fråga för vårt län att arbeta med att reformera och helst avskaffa det generella strandskyddet för att underlätta byggande, särskilt på landsbygden. Vi anser att det är rimligt att kommunerna själva får avgöra vilka områden som ska omfattas av strandskydd och minska länsstyrelsens inflytande.

Vi vill

- Avskaffa det generella strandskyddet och ge det fulla ansvaret till kommunerna att besluta om var strandskyddet ska gälla, och minska länsstyrelsens rätt att överpröva detta

14. Näringsliv och företagande

Det är företagen som skapar arbetstillfällen, driver innovation och bidrar till de skatteintäkter som finansierar välfärden. För att länet ska kunna växa behöver förutsättningarna för företagande stärkas i hela länet, både för befintliga företag och för nya.

Region Kalmar län har en viktig roll i att samordna och stärka arbetet för ett bättre företagsklimat. Det handlar bland annat om att utveckla dialogen mellan offentlig sektor och näringsliv, skapa bättre uppföljning av företagandets villkor i länet och säkerställa att regionala utvecklingsinsatser verkligen når de företag som behöver dem. Genom strukturer som ett regionalt näringslivsråd kan företag från olika branscher bidra med kunskap om vilka åtgärder som behövs för att stärka tillväxten.

Vi vill

- Att Region Kalmar län tar en tydligare samordnande roll i arbetet med att förbättra företagsklimatet i länet
- Utveckla bättre regional statistik och uppföljning kring företagande och tillväxt
- Etablera ett näringslivsråd med bred representation från olika branscher i länet

14.1. Enklare vägar för företag att växa

Det är också viktigt att fler företag ges möjlighet att växa och delta i offentliga affärer. Genom utbildningsinsatser kring offentlig upphandling kan fler små och medelstora företag få bättre förutsättningar att lämna anbud och delta i konkurrensen om offentliga uppdrag. Samtidigt behöver kontakterna mellan företag och regionen bli enklare och mer förutsägbara, exempelvis genom tydliga serviceåtaganden och mer lättillgänglig information om företagsstöd.

För att stärka länets långsiktiga utveckling behöver arbetet också fokusera på nyföretagande, innovation och investeringar. Genom att aktivt arbeta för att attrahera investeringar och etableringar kan Kalmar län stärka sin konkurrenskraft och skapa fler arbetstillfällen i hela regionen.

Samtidigt behöver regelverk och myndighetskontakter bli enklare och mer företagsvänliga. Ett tydligt fokus på att minska administrativa hinder och skapa smidigare processer kan göra stor skillnad för företagens möjligheter att investera, expandera och anställa. På så sätt kan ett starkare företagsklimat bidra till både ökad tillväxt och fler jobb i Kalmar län.

Vi vill

- Ta fram en upphandlingsutbildning inspirerad av Växjömodellen för att underlätta för fler företag att delta i offentliga upphandlingar
- Införa en servicegaranti för företag som har kontakt med regionen och länets kommuner
- Göra regionala företagsstöd mer tillgängliga och tydligare kommunicerade
- starta ett länsövergripande initiativ för att underlätta generationsskiften och ägarskiften i företag
- Utveckla regionala insatser som stärker drivkrafterna för företag att expandera och anställa
- Förenkla regelverk och myndighetskontakter som påverkar företagande i länet
- Utveckla regionens och kommunernas arbete för att minska administrativa hinder för företag

15. Kultur för tillväxt

Ett levande kulturliv och en stark besöksnäring gör länet mer attraktivt för människor att besöka, bo, arbeta och investera i. Besöksnäringen skapar arbetstillfällen och stärker lokala företag inom andra branscher. Därför vill Moderaterna i Kalmar län stärka arbetet med att utveckla och marknadsföra länets besöksnäring, bland annat genom att förstärka den nationella marknadsföringen och utveckla en digital plattform som samlar information om länets besöksmål, kulturutbud och upplevelser.

För att kulturen ska kunna utvecklas långsiktigt behöver också de regionala och kommunala kulturinstitutionerna ges goda förutsättningar att stärka sin ekonomi och nå fler människor. Det bör därför ställas tydliga mål och krav på kulturinstitutioner som mottar offentliga bidrag att om möjligt arbeta aktivt med ökad självfinansiering, effektiviseringar och samordningsvinster. Regionen och kommunerna bör samtidigt verka för att öka möjligheterna till sponsring och breddad finansiering av offentliga kulturinstitutioner. Här har Länsstyrelsen fått ett regeringsuppdrag av Tidöregeringen att skapa mötesplatser mellan näringsliv och kultursektor med syftet att långsiktigt bredda finansieringen av kulturlivet. Moderaterna i Kalmar län ser fram emot resultatet av detta uppdrag.

Sammantaget skulle ett samordnat arbete med effektiviseringar och breddad finansiering av kulturen kunna frigöra offentliga resurser som kan användas för att göra kulturen mer tillgänglig i hela länet, vilket är Moderaterna i Kalmar läns ambition. Region Kalmar län skulle till exempel kunna stödja fler regionala kulturinstitutioner och initiativ som bidrar till att fler människor får ta del av kultur, oavsett var i länet man bor.

Länsmuseet bör ges möjlighet att bli mer synligt på fler platser i länet och regionen bör även stödja fler museer av regionalt intresse, så att kulturarvet kan bevaras, utvecklas och göras tillgängligt för både invånare och besökare i hela Kalmar län.

Vi vill

- Stärka den nationella marknadsföringen av Kalmar län som besöksdestination genom en gemensam digital plattform
- Ställa tydligare krav på kulturinstitutioner som mottar bidrag att arbeta med ökad självfinansiering och effektiviseringar
- Stimulera ökad sponsring och extern finansiering av regionala kulturinstitutioner
- Bidra till att fler kulturverksamheter kan nå invånare i hela länet
- Utveckla läns museers närvaro i fler delar av länet
- Stödja fler museer och kulturmiljöer av regional betydelse

16. Kompetensförsörjning och utbildning

En god kompetensförsörjning är avgörande för Kalmar läns ekonomiska tillväxt. Företag i många branscher upplever i dag svårigheter att rekrytera rätt kompetens, samtidigt som arbetsmarknaden förändras snabbt. För att möta denna utveckling krävs ett nära samarbete mellan utbildningssystemet, näringslivet, kommunerna och regionen.

Linnéuniversitetet bidrar till kunskap, forskning och innovation som stärker näringslivet och regionens attraktionskraft. Moderaterna i Kalmar län vill därför verka för ett fortsatt starkt samarbete mellan universitetet, regionen, kommunerna och näringslivet så att utbildningar i ännu högre grad möter arbetsmarknadens behov.

Fler vägar in i utbildning och arbete behöver utvecklas. Region Kalmar län ska verka för att det startas fler praktiska och yrkesinriktade utbildningar som svarar mot arbetsmarknadens behov. Folkhögskolorna är en viktig resurs i detta arbete och bör i högre grad erbjuda yrkesinriktade utbildningar riktade mot branscher där det råder kompetensbrist i länet.

För att göra utbildning mer tillgänglig behöver folkhögskolorna också i större utsträckning erbjuda utbildningar på distans och genom filialer på fler orter i länet.

Vi vill

- Verka för att fler praktiska och yrkesinriktade utbildningar etableras i länet
- Utveckla folkhögskolornas roll i kompetensförsörjningen genom fler yrkesinriktade utbildningar i bristyrken
- Öka möjligheterna till distansutbildning och utbildning vid folkhögskolorna via filialer i fler delar av länet
- Stärka samarbetet mellan Region Kalmar län, Linnéuniversitetet, kommunerna och näringslivet för att utbildningar och forskning bättre ska möta arbetsmarknadens behov
- Verka för att fler högre utbildningar och forskningssamarbeten når fler kommuner i länet genom flexibla utbildningsformer och regionala studiecentra

16.1. Innovation och framtidens kompetens

Utbildning är också en central del i den gröna omställningen. Sverige och Kalmar län står inför en omfattande omställning för att minska utsläppen av växthusgaser. Som en följd av detta beräknas elförbrukningen i landet fördubblas inom några årtionden, vilket ställer stora krav på både ny elproduktion och utbyggd överföringskapacitet i elnäten.

För att klara denna utveckling behövs fler utbildningar och mer kompetens inom teknik, energi och industri, så att länet har den arbetskraft som krävs för att genomföra omställningen.

Vi vill

- Stärka samarbetet mellan offentlig sektor, näringsliv och akademi för att utveckla innovationer som bidrar till regional tillväxt
- Skapa fler möjligheter för testmiljöer där nya tekniska lösningar kan utvecklas och provas i samverkan mellan företag och offentliga aktörer

17. Digitalisering och AI

Digitalisering och AI driver innovation, produktivitetsökning och resurseffektivitet i samtliga branscher. Genom att främja digital kompetens, datadriven utveckling och AI-baserade lösningar kan näringslivets konkurrenskraft i länet stärkas och länet bli mer attraktivt för investeringar, entreprenörskap och högkvalificerad arbetskraft.

Moderaterna i Kalmar län vill främja samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor. Offentliga aktörer kan fungera som testbäddar för regionala startup-bolag och teknikföretag, vilket stimulerar innovation samtidigt som offentliga verksamheter effektiviseras. Detta bidrar till ökad innovationskapacitet, snabbare omställning och en mer robust regional ekonomi. Att integrera digitalisering och AI i allt utvecklingsarbete är därmed en förutsättning för att regionen ska kunna möta framtidens konkurrens, välfärdsbehov och hållbarhetsmål.

Med tanke på omvärldsläget bör detta ske med medvetenhet och riskanalys med respekt för rättssäkerheten.

Vi vill

- Göra digitalisering och AI till ett genomgående perspektiv i all utvecklingspolitik på regional och kommunal nivå
- Genomföra en regional satsning på digital transformation med fokus på små och medelstora företag
- Skapa testmiljöer där företag, startup-bolag och offentlig sektor kan utveckla nya digitala lösningar tillsammans
- Bygga en regional digital innovationsplattform som kopplar samman företag, akademi och offentliga aktörer
- Skapa bättre förutsättningar för interna innovationsmiljöer inom regionens och kommunernas verksamheter

18. Energi, grön omställning och landsbygd

Stabil tillgång till el och till konkurrenskraftiga priser är avgörande för Kalmar läns utveckling. De senaste årens höga elpriser har haft en mycket påtaglig påverkan på länets företag. För många företag har energikostnaderna blivit en större belastning än ökade priser på andra insatsvaror som följde av den höga inflationen. Samtidigt finns en växande oro för effektbrist vid nyetableringar och utvidgad verksamhet. Detta riskerar att bromsa både investeringar och arbetstillfällen i länet.

För att möta detta behövs en långsiktig och tydlig riktning i den regionala energipolitiken. En viktig del i detta arbete är att värna och vidareutveckla kärnkraften i Oskarshamn. Den spelar en avgörande roll för Sveriges tillgång till stabil och fossilfri el och är en strategisk tillgång för hela länet. Moderaterna i Kalmar län vill att Region Kalmar län ska jobba proaktivt med att skapa förutsättningar för etablering av ny kärnkraft i Oskarshamn. Vi vill också att en forskningsreaktor etableras i Oskarshamn, vilket skulle stärka både energiforskningen och länets position inom energisektorn.

Vi vill

- Värna och utveckla kärnkraftsverksamheten i Oskarshamn
- Att Region Kalmar län ska arbeta proaktivt för etablering av ny kärnkraft i Oskarshamn samt för etableringen av en forskningsreaktor
- Verka för ett mer effektivt utnyttjande av befintlig elkapacitet i länet för att möjliggöra fler etableringar och expansioner av företag

18.1. Ett robust och hållbart energisystem

Samtidigt behöver kapacitet som redan finns i energisystemet tas tillvara. Ny kärnkraft kommer att ta tid att bygga och därför krävs lösningar som bättre utnyttjar dagens system. Energigemenskaper, där lokala aktörer tillsammans producerar, lagrar och använder energi, kan vara en del av lösningen och bidra till ett mer robust och effektivt energisystem.

Utbyggnaden av ny energiproduktion behöver också ske på ett sätt som tar hänsyn till människor, miljö och lokala förutsättningar. Etablering av ny vindkraft måste därför ske med större hänsyn till påverkan på närboende, miljö och hälsa samt med rimlig kompensation till dem som påverkas, exempelvis vid minskade fastighetsvärden.

Moderaternas utgångspunkt är tydlig. Den gröna omställningen ska genomföras på ett sätt som stärker tillväxten, tryggar energiförsörjningen och skapar goda förutsättningar för människor och företag i hela Kalmar län.

Vi vill

- Skapa bättre förutsättningar för lokala energigemenskaper där företag, hushåll och offentliga aktörer tillsammans kan producera, lagra och använda energi
- Säkerställa att ny vindkraft byggs ut med större hänsyn till miljö, hälsa och lokala värden samt med rimlig kompensation till berörda

18.2. Gröna näringar och en levande landsbygd

Den gröna omställningen har en stark koppling till landsbygdens utveckling. De gröna näringarna är viktiga för både livsmedelsförsörjning, klimat och länets ekonomi. Region Kalmar län bör därför arbeta för bättre förutsättningar för jordbruk, skogsbruk och fiske. Det handlar bland annat om att skapa bättre förutsättningar att återställa våtmarker och anlägga vattenbevarande dammar som stärker gynnar både miljön och primärproduktionen av livsmedel. Det handlar också om att värna det kustnära fisket genom åtgärder som minskar skador från säl och skarv, flyttar ut trålgränser och ser över möjligheten till riktade stöd.

Samtidigt måste rätten att bruka jord och skog värnas i kontakterna med staten och dess myndigheter. De gröna näringarna är en viktig del av länets ekonomi och spelar en central roll i både livsmedelsförsörjningen och klimatarbetet.

En levande landsbygd kräver också fungerande service och goda möjligheter att leva och verka utanför de större orterna. Regionen behöver därför utveckla sina möjligheter att stötta kommersiell service på landsbygden och bidra till att skapa trygga och attraktiva miljöer i hela länet.

Vi vill

- Skapa bättre förutsättningar för återställande av våtmarker och vattenbevarande åtgärder för de gröna näringarna
- Stärka förutsättningarna för det kustnära fisket genom åtgärder kring säl, skarv och trålgränser samt utreda riktade stöd
- Värna äganderätten och rätten att bruka jord och skog i dialogen med staten och myndigheter
- Utveckla regionens arbete med att stödja kommersiell service på landsbygden
- Ta initiativ till en länsövergripande trygghetskommission

19. Ekonomi

Regionens resurser ska användas ansvarsfullt och med tydligt fokus på invånarnas bästa. En stabil ekonomi är en förutsättning för att kunna utveckla vården, stärka kollektivtrafiken och skapa ett rikt kulturliv i hela länet. Samtidigt måste varje skattekrona användas där den gör mest nytta. Därför vill vi prioritera kärnverksamheten, minska onödiga kostnader och arbeta mer aktivt med effektiviseringar och nya intäktskällor.

Regionens ekonomi ska skötas så effektivt att invånarna får så mycket verksamhet som möjligt för sina skattepengar. När ekonomin tillåter ska invånarna också kunna få tillbaka mer av sina pengar. Vi vill därför på sikt skapa förutsättningar för en skattesänkning i Kalmar län.

Regionerna får varje år omfattande statsbidrag för olika satsningar inom exempelvis vård, folkhälsa och kollektivtrafik. Dessa resurser måste användas på ett strategiskt och långsiktigt sätt. Vi vill därför stärka uppföljningen så att statsbidragen används där de gör störst nytta. Samtidigt behöver regionen arbeta mer aktivt med planering och samordning av olika bidrag, så att pengarna bidrar till varaktiga förbättringar i verksamheten och inte bara till tillfälliga projekt.

Regionens organisation präglas i dag av många styrdokument, policyer och riktlinjer som inte alltid bidrar till bättre verksamhet. Vi vill därför göra en översyn där dokument som inte tydligt skapar värde för patienter eller medborgare identifieras och avvecklas.

Regionen äger och förvaltar många fastigheter och lokaler. Det är viktigt att dessa används effektivt och att onödiga kostnader undviks. Vi vill därför se över vilka lokaler och fastigheter som inte längre behövs och avveckla dem där det är möjligt.

Sjukvården står för den största delen av regionens budget och kräver en tydlig och ansvarsfull ekonomistyrning. Vi vill därför stärka den politiska uppföljningen genom en särskild nämnd, förslagsvis en hälso- och sjukvårdsnämnd, med fokus på sjukvårdens ekonomi och effektivitet. Det skapar bättre kontroll och tydligare ansvar.

Hyrbemanning har under många år varit en dyr och kortsiktig lösning på personalbrist i vården. Det leder ofta till sämre kontinuitet för patienterna och en mer pressad arbetsmiljö för den fasta personalen. Vi vill fortsätta arbetet med att minska hyrbemanningen och i stället stärka regionens egna medarbetare genom bättre arbetsvillkor och långsiktig kompetensförsörjning.

Vårdpersonal ska i första hand arbeta med patienter, inte med administration. I dag går en stor del av arbetstiden åt till dokumentation, rapportering och olika administrativa uppgifter. Genom att förenkla processer och minska onödig administration kan mer tid och resurser frigöras till patientnära arbete.

För att öka effektiviteten i regionens verksamheter vill vi pröva plånboksmodellen i några delar av organisationen. Modellen innebär att verksamheter får större ansvar över sina resurser och tydligare incitament och ramar att använda dem effektivt.

Vårdens resurser ska användas där de gör störst nytta för patienterna. Genom att arbeta mer systematiskt med effektiviseringar och så kallade kloka kliniska val kan onödiga och icke värdeskapande undersökningar och behandlingar undvikas. Det innebär att vården i större utsträckning fokuserar på insatser som har tydlig medicinsk nytta och evidens. På så sätt kan resurser frigöras till patienter med större behov, samtidigt som både kvaliteten och ekonomin i vården stärks.

Primärvården är grunden i hälso- och sjukvårdssystemet och måste ges bättre förutsättningar och mer resurser. När fler patienter kan få hjälp på sin hälsocentral i ett tidigt skede förbättras både tillgängligheten och kontinuiteten i vården. Samtidigt minskar trycket på akutmottagningar och sjukhus, vilket gör att resurserna kan användas där de behövs som mest.

Kollektivtrafiken är en viktig del av regionens infrastruktur, men den innebär också stora kostnader. Genom att utveckla möjligheterna till reklam i bussar, på hållplatser och i digitala kanaler kan regionen skapa nya intäkter. Det är ett sätt att stärka ekonomin och bidra till en mer hållbar finansiering av kollektivtrafiken.

För att kollektivtrafiken ska vara långsiktigt hållbar behöver också ekonomin vara i balans. Vi vill att självfinansieringsgraden i kollektivtrafiken ska uppgå till minst 50 procent. Samtidigt bör biljettstrukturen utvecklas, exempelvis genom smartare zonindelningar, för att minska kostnader och öka intäkterna.

Kulturen är en viktig del av ett levande samhälle, men regionens resurser behöver användas effektivt. Därför vill vi arbeta mer aktivt med extern finansiering genom samarbeten, projektmedel och partnerskap med exempelvis näringsliv och stiftelser. Det kan stärka kulturutbudet utan att belasta regionens budget i onödan.

Vi vill

- Skapa förutsättningar för en skattesänkning
- Använda statsbidragen mer effektivt
- Avveckla styrdokument och policys som inte skapar tydligt värde
- Se över och avveckla överflödiga lokaler och fastigheter
- Införa tydligare ekonomistyrning av sjukvården genom en särskild nämnd
- Fortsätta minska hyrbemanningen
- Minska administrationen och öka tiden för patientnära arbete
- Pröva plånboksmodellen i utvalda verksamheter
- Arbeta mer systematiskt med effektiviseringar och kloka kliniska val
- Tillföra mer resurser till primärvården
- Öka reklamintäkterna i kollektivtrafiken
- Öka kollektivtrafikens självfinansieringsgrad till minst 50 procent och utveckla biljettstrukturen
- Öka den externa finansieringen av kultur